

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
Sürgőny cím: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

FOLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... 1080 Lej
Fél évre ... 540 Lej
Negyed évre ... 270 Lej
Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Büroteremben 50 banival több

Manoilescu ártatlannak vallja magát.

A Manoilescu-tárgyalás második napjának délelőttje is a bíróság illetékeségének vitatásával telt el. — A védők a legkülönbözőbb kifogásokat emelték a hadbírószék ellen. — A bíróság minden kifogást elutasított és a pör tárgyalására illetékesnek mondotta magát. — A délutáni tárgyaláson Manoilescu megkezdte védekezését. — Okiratokkal és tanúkkal igazolja, hogy nem tört a trón ellen. — Manoilescu holnap folytatja vallomását.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának telefonjelentése). Még fokozottabb érdeklődés közepette kezdődött meg a mai Manoilescu-tárgyalás. Ma reggel 8 óra 25 perckor nyitotta meg Vladescu ezredes, elnök, a Manoilescu-per mai tárgyalását. Ezután bevezetik a vádlottat, akit székel kénáltak meg. Még mielőtt a vádirat felolvasását elrendelték volna, szólásra jelentkeztek Osvada Teodoreanu védőügyvéd. Elmondja, hogy az 1916. évi katonai törvénykönyv 78. és 80. szakaszai nem vonatkoznak olyan perekre, amelyek kimondottan politikai jellegűek. A bíróság visszavonul határozathozatalra. Ez idő alatt Manoilescu beszélget védőivel. Az újságírókkal is vált néhány szót, de a perről, vagy az ezzel összefüggő politikai deliktumokról nem beszél. Főleg családijáról érdeklődik. Tíz órakerül bejön a bíróság és Vladescu elnök kihirdeti, hogy négy szóval egy ellenében az illetékeség ellen emelt kifogást visszautasítják.

Védői kifogások Manoilescu letartóztatása ellen.

Ezután Teodoreanu Manoilescu letartóztatásának körülményeit teszi szóvá. Megállapítja, hogy a letartóztatás bírói rendelkezés nélkül történt. Ez a tény súlyosan összeütközik az alkotmány szellemével. Mondja ki a bíróság, hogy a letartóztatás törvénytelenül történt. Mi ellen követett el vétséget Manoilescu? — kérdezi Teodoreanu. A konkrét vád szerint, leveleket hozott Párisból a politikai pártok vezetőinek. Ez a ténykedés képezi a vád tulajdonképeni gerincét, mert mindaz, amit ez előtt és ezen kívül tett, nem meríti ki az államellenes izgatásban való cselekmény tényálladékaikat. Leveleket hozott: ez nem büncselekmény, amelyért a büntetőtörvény alapján felelősségre lehetne vonni. Igaz, hogy ez is vétség, mert megkárosította a postát, de legfeljebb a posta perelhette volna be a bélyeg-taxa erejéig és semmi esetre sem vonható felelősségre ezért bünygyi alapon.

Carapancea ezredes, ügyész idegesen felugrik és rászól az ügyvédekre: — Ne csináljanak tragikomikumot az ügyből! Ne vicceljenek!

P. Joanitescu szintén a kompetencia kérdését teszi szóvá. Ismerteti, hogy Romániában még hasonló eljárásra példa nem volt. Vigyázzon a hadbírószék arra, mert ítéletével precedenst teremt és a törvénytelen ségek sorát akaratlanul megnyithatja és a felelősséget el nem háríthatja ezért magáról.

Vasilu cluji ügyvéd morális szempontból boncolja az illetékeség kérdését. A pernek a jellege olyan, hogy abban csak a polgári bíróság ülhet. A per anyagát a vádirat szerint is, olyan kérdés képezi, amely a nép szuverenitásával van kapcsolatban. Ilyen kérdésben a hadbírószék semmi esetre sem lehet illetékes, csak polgári bíróság.

vényszék, amely ura a népnek és letéteményese a nép akaratának.

A hadbírószék újból kimondja ítéletét.

Pogonatu Iasi-i ügyvéd, volt képviselő Vasiliu felszólalására megjegyzi, hogy a hadbírószék pártatlanságát és törvénytisztességét senki sem vonja kétségbe. Még kevésbé a hadbírószék morális alapját. Az azonban, hogy a perben katonai bíróság ítélik, beleütközik a büntető törvénykönyv 105-ik szakaszába. Manoilescu felett ilyen fórumnak ítékeznie nem lehet.

— Ne felejtsek el az urak — mondja — hogy Manoilescu mégis csak miniszter volt, az ország egyik legmagasabb, nagyhatalmu funkcionáriusa, aki néhány hónappal ezelőtt még szinte teljhatalmulag intézte az ország pénzügyeit. Ismétlem tehát, az ország legfontosabb életmegtartó állásában mint pénzügyi államtitkár összeköttetésben állott az egész világgal. Külföldön nagytekintélyű politikusok barátságával dicse-

Averescu tábornok nagyszabású beszéde Manoilescu érdekében.

Trancu Iasi és Rautu őrnagy újabb kifogást emelnek. Utóbbtól az elnök megvonja a szót, mert eltért a tárgytól, majd az ülést felfüggeszti. A tárgyalás újból megnyitása után, Averescu tábornok beszél. Kijelenti, hogy nemcsak azért védi Manoilescut, mert politikai barátja és mert személyes kapcsolatok fűzik hozzá, hanem azért is, mert ismeri, becsüli és szereti a vádlottat. Kérdezi, miért nem tartóztatták le Manoilescut, még Bucurestiből való elutazása előtt, ha az ügyesség már tudta, hogy büncselekményt akar elkövetni. Averescu tábornok még hozzát teszi, hogy jól tudja, miért nem tartóztatták le a vádlottat már a határon és miért hagyták Tömösre utazni.

Averescu tábornok beszéde után újból visszavonul a hadbírószék, majd rövid tanácskozás után kihirdeti végzését, amely szerint ismét kimondja illetékeségét a perben s elveti az összes kifogásokat. Vladescu elnök ezután az ülés folytatását délutánra tűzte ki.

Manoilescu a monarchia érdekében kívánt eljárni.

A per délutáni tárgyalásán Manoilescut hallgatják ki, aki védekezésére a következőket adja elő:

— A vádirat azzal vádol, hogy akciót indítottam Károly herceg visszahozása érdekében és ezzel megszegtem az alkotmányt. A vizsgálat alkalmával már megmondottam és itt formálisan is kijelentem és bizonyítom, hogy intencióm szigorúan monarchisztikus volt és a dinasztia erősítését kívántam egy megengedett és előnyös megoldás által.

Manoilescu ezután felolvasta Károly herceg ismeretes nyilatkozatát.

kedhetik, most bíróság elé állítják, hadbírószék elé, oda, ahol a kémek, katonaszökevények felett szoktak ítékezni. Az egész világ ide figyel. Tudom, a bíróság megteszi kötelességét és jóakarattal lesz. Mondja ki azonban, hogy az előbb felsorolt okokból a per tárgyalására illetéktelen és adja át a bíró szerepét a polgári törvénytörvényeknek, amely kevesebb feltűnéssel fogja megállapítani, hogy bűnös-e Manoilescu, vagy sem.

A bíróság újból határozathozatalra vonult vissza és tíz perc múlva harmadszor hangzik el, hogy a tanács négy szavazattal egy ellenében magát illetékesnek tartja a per letárgyalására.

A védők más hadbírószék delegációját kérték.

Homoriceanu védő ezután más alapon kifogásolja a bíróság illetékeségét. A deliktumot a határon kívül követték el, vagy legfeljebb abban a pillanatban, amikor Manoilescu átlépte a határt, tehát a Tömösre nézve illetékes brasovi, vagy pedig a határra nézve kompetens chuj hadbírószéknek kellene az eljárást lefolytatni. Hivatkozik a semmitörvényes Dobrogeanu Gherea ügyében hozott döntésére, amely megsemmisíti a bucuresti-i hadbírószék ítéletét, mert Dobrogeanu Busteniben követte el a terhére rótt deliktumot.

Carapancea ügyész rámutat arra, hogy a deliktum elkövetése Bucurestiben kezdődött, még Manoilescu elutazása előtt. Ezt a haditervet tudták és a bucuresti-i ügyesség volt az első, amely értesítést nyert, tehát a bucurestii hadbírószék illetékes a per letárgyalására.

A trónváltás eszméjével nem foglalkozott, akciója ügyesre nem irányult és a büntető törvénykönyv 78-ik szakasza, amely az uralkodó elleni merényletről szól, nem vonatkozhatik működésére. Nem tört az alkotmány ellen, mert a régens-tanács összetétele nem az alkotmányban, hanem egyszerű törvényben van szabályozva és ez a törvény módosítható. Ez a szakasz egyébként is bizonyos eszközök alkalmazását tételezi fel, amelyek azonban itt egyáltalán nem léteztek. Az a tény, hogy a pártvezérekhez és a kormány elnökéhez levelet hozott, csak nem büntetendő cselekmény. Károly herceg különben is hangsúlyozza ebben a levélben, hogy csak az ország összes pártjainak egyhangú beleegyezésével hajlandó visszatérni és ebbe beleértődik a liberális-párt is.

Vladescu elnök a vádlott kihallgatását felbeszékíti és a tárgyalás folytatását holnap reggelre tűzi ki, amikor Manoilescu tovább folytatja védekezését.

Manoilescut Papacostea árulta volna el?

Az Universul mai száma facsimilékben közli a Teodoru főhadnagy dohányszelencéjében talált kompromittáló feljegyzéseket. A Cuvantul szerint ebben az ügyben kihallgatták Hitenescu tábornok, volt aviatikai felügyelőt, a főhadnagy nagybátyját is. A főhadnagynál talált titkos írás megfektetését az Universul az alábbiakban közli: Dudna — Lupescuné, Ghica — Dumitrescu, Tugas — Teodoriuné, Toré Bacher — Bacher Hugó felesége. A Manoilescu-tárgyalás kapcsán ma az Adeverul hihetetlenül hangzó, szenzációs hírt röptet világgá. A lap szerint Manoilescut Papacostea volt pos-

tavezérigazgató, a néppárt főtitkára árulta volna el. Az Adevurul leszögezi ugyanis, hogy a kérdéses ügyről Manoilescu és feleségén kívül csak Averescu és Papacostea tudtak s így csakis ő lehetett az, aki Manoilescu akció-

ját leleplezte, illetve beárulta. A lap végül közli, hogy amikor a volt államtitkár letartóztatása után Papacostea meglátogatta Manoilescu feleségét, az asszony kétszer arcul ütötte az áruló vezérigazgatót.

Megvalósulás előtt az aradi új telefonközpont.

Automata-központot tervez az aradi kamara, amelyet az előfizetők pénzéből építenének fel. — Nagyjelentőségű értekezlet az aradi kereskedelmi és iparkamarában.

(Arad, november 11.) Az új aradi telefonközpont felállításának ügye, amint a jelek mutatják, most már egészen komolyan a megvalósulás stádiumába lépett. Hogy a dologról ilyen formában lehet ma már beszélni, az Georgescu János prefektusnak és Marcus Mihály szenátornak, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnökének köszönhető, akik időt és fáradságot nem kímélve, mindent elkövettek, hogy Arad végre megkapja az oly régóta óhajtott és elengedhetetlenül szükségessé vált új, modern telefonközpontot.

A telefonközpont ügye tulajdonképpen október vége felé jutott olyan stádiumba, hogy annak közeli felépítéséről komoly formában lehet beszélni. Ekkor ugyanis Bucurestiben járt Marcus Mihály kamarai elnök, hogy újból interveniáljon ebben a régóta húzódo kérdésben. Mint azt annak idején meg is írjuk, Marinescu postavezérigazgató akkor igen komoly ígéretet tett a telefonközpont felállítására Marcusnak, megmondván neki, hogy a munkaprogramba ez a pont fel van véve és csupán a költségvetés erre vonatkozó részének jóváhagyásától függ az egész. November 4-én újra a fővárosban járt ebben az ügyben Marcus elnök. Ekkor azonban nyilvánvalóvá vált az is, hogy arról, hogy az állam állítsa fel az új telefonközpontot Aradon, nem igen lehet szó, legfeljebb úgy lehet megoldani a kérdést, ha az aradi előfizetők és érdekeltek anyagi hozzájárulással teszik lehetővé a terv valórválását. Itt kapcsolódott bele az akcióba Georgescu prefektus, aki szintén e megoldás mellett volt, mivel mindennél fontosabbnak tartotta, hogy a mostani, ugyszólván használhatatlan központ mihamarabb eltűnjön Aradról. Georgescu távirati intervenciói és Marcus Mihálynak Dimitriu miniszternél tett látogatása aztán meghozták a kívánt eredményt. A mi-

niszter ugyanis, tekintettel arra, hogy a posta kereskedelmi vállalatnak vehető, elvben hozzájárult ahhoz, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara akciót indítson arra, hogy az aradi telefonelőfizetőktől, azok hozzájárulása esetén beszédhesse esetleg 5 évre előre az előfizetési díjat és így tőkét teremtsen az új központ felállítására.

Az új telefonközpontot flyképen tulajdonképpen az aradi kereskedelmi és iparkamara állítaná fel és az csak bizonyos idő múlva menne át az állam tulajdonába. A terv — amint azt ma Pacuraru Brutus kamarai főtitkár előttiünk ismertette — az, hogy az évi telefonelőfizetési díjat, amely 3 és fél millió lejre rug, 3, 4, vagy öt évre előre beszédik az előfizetőktől és ezzel a tőkével hozzá lehetne kezdeni a munkálatokhoz. A kamara automata központot akar létesíteni, mivel az a legnagyobb életképességű és legmegbízhatóbb. Ennek felállítása 45 millióba kerül, de lehet, hogy mivel Aradon nincs szükség sok kábelvezeték-re, olcsóbb is lesz. A berendezést és a felszereléseket maga a kamara akarja megrendelni, mert számít arra, hogy azt esetleg a gyártól közvetlenül részletfizetésre is megkapja, de ha ez nem sikerül, akkor kölcsönt vesz fel vagy a Nationalatól, vagy egy más pénzintézetől. A még hiányzó összeget úgy szándékszik pótolni, illetve letörleszteni, hogy engedélyt kér a miniszteriumtól az interurbán beszélgetési díjak feletti rendelkezésre. Ez annyi évente, mint a telefonelőfizetések összege. Engedélyt kér arra is, hogy míg az új telefonközpont teljesen kifizetve, illetve amortizálva nincsen, addig az új előfizetők díjait is a törlesztésre fordíthassa a kamara.

Természetes, hogy mindazok az előfizetők, akik, mondjuk öt évre előre kifizették az előfizetést, azok öt évig ingyen használhatják

az új telefont. Ebben az ügyben szombati este 6 órára értekezletre hívta össze az iparkamarába az aradi bankigazgatókat, az ipar és kereskedelem vezetőit és a lapok képviselőit a kamara vezetősége. Itt előterjesztik a tervet és a hozzászólások alapján fog kialakulni az, miképp lehetne eredményesen megoldani ezt a kérdést. Vasárnap délelőtt 10 órakor pedig az aradi telefonelőfizetők jönnek össze nagygyűlésre a kamarában, ahol dönteni fognak arról, hogy miképp valósítják meg a fenti tervet.

Hogy mennyire komoly stádiumban van az ügy, jellemzi az is, hogy hétfőn a postavezérigazgatóság két mérnöke és a kereskedelmi osztály főnöke lejönnek Aradra a helyszíni szemle megejtése végett.

Huszonöt feljelentés

az ineu (borosjenői) jegyző ellen.

A közeli napok derítenek világosságot arra, mennyiben állják meg helyüket a Nyisztor ellen emelt vádak.

(Arad, november 11.) Általános fel-tűnést keltett az Aradi Közlöny mai számában közölt hiradás, amely szerint Nyisztor János ineu (borosjenői) jegyzőt az aradi törvényszék letartóztatásba helyezte. Amint megírtuk, az első vád, amely szerint a jegyző jogosulatlanul állított ki állampolgársági bizonyítványt Alexander Bélának, már tegnap megdőlt, mert a bizonyítvány kiállítása idején Nyisztor még nem tartózkodott Ineu (Borosjenőn). A jegyző ellen felsorakoztatott többi vádakra vonatkozólag kérdést intéztünk Radu Pascu vizsgálóbíróhoz, aki a következőket jelentette ki:

— Nyisztor ellen körülbelül huszonöt feljelentés érkezett, amelyek azzal vádolják őt, hogy mintegy kétszáz ezer lejt vett fel a feljelentőktől, jogosulatlanul és anélkül, hogy ezekért ellenszolgáltatást nyújtott volna. Az állítólagos visszaélések természetesen még nem nyertek beigazolást, a vizsgálat akadálytalan lefolytatása érdekében, a megvádolt jegyző egyelőre vizsgálati fogságban marad. A nyomozás elsősorban arra terjed ki, hogy magán, vagy hivatalos minőségben követte-e el Nyisztor az állítólagos bűnöket. Valószínű, hogy egy-két napon belül a legteljesebb világosság derül az ügyre.

T A R C A.

Száj- és fogápolás.

Közli: dr. Graur Viktor iskolaorvos, egészség-tantanár, fog- és szájorvos.

Merész lendülettel a sötét multba kell visszanyulnom, a misztikus ókorba s az abból hézagosan ránszállott följegyzésekből kihámoznom azt, mi feladatomban megfelel. Nem hat ez másképpen a mai kor emberére, mint zsibbasztó mese, mellyel felnőtt bódít hiszékeny gyermekeket. Többrendbeli feljegyzésre akadunk az ókori irodalomban, melyek már az egyiptomiaknál magasan kifejlett foggyógyászatról tanuskodnak s mumiákon talált arany fogtömésekről tesznek említést. Valószínűleg azonban téves ez az állítás s arra vezethető vissza, hogy előkelő osztályok halottainak fogait és nyelvét vékony aranylemezzel vonták be, hogy méltón fogadhasa őket a tulvilág. Azonban foggyógyászat híján nem voltak az egyiptomiak még sem. Ezt bizonyítja Orvietto muzeumában látható etruszkoponyva, melyen egy meglazult fog aranyzsinnyel van szomszédjához erősítve. Számítlan gyógyszerert is sorolnak fel az akkori történetírók, amelyeknek speciális fogmegbetegedések ellen lett volna nagy hatásuk. Minden valószínűséggel föltehető, hogy már akkor használtak műfog-pótlásokat, miután rendkívül megbecstelenítő súlyos büntetésnek tartották, ha valakinek metsző-fogait kihúzták. Így aztán mindenesetre megtörtént, hogy egyik-másik páciensnek, ha valamiképpen — megbetegedés, baleset, stb. — metsző fogainak egyike vagy többje elpusztult, azt minden esetben, hogy még a megbecstelenítés gyanúját is kikerülje, plasztikus módon pótolták.

Tekintve, hogy az egyiptomiak igen ügyes kézművesek voltak, vajmi könnyen pótolhattak természetes fogakat fából, viaszkból vagy agyagból. Mindenesetre ezen felhasznált pótlások könnyű pusztulása lehet oka annak, hogy oly kevés fogpótlási konkrét eset szállott ránk.

Mózesről köztudomásu, hogy midőn kiválasztott népét a sivatagon keresztül az Igéret Földje felé vezette, szigorú egészségügyi rendszabályokhoz kellett folyamodnia a pusztító járványok ellen, melyek a rabszolgaságban elcsigázott, leromlott népét végpusztulásal fenyegették. Ezek a rendszabályok öltözökódésre, a test tisztántartására, de főképpen a táplálkozásra vonatkoztak. Már pedig eredményes táplálkozás hiányzó vagy beteg rágókészülék mellett alig képzelhető el, s így mindenesetre a fogazat ápolását, rendbentartását célozhatták parancsai. Joggal következtethető tehát, hogy már akkor eminens közérdek volt a fogak s a száj racionális rendbentartása. Bámulatra méltó, hogy néhány évszázaddal később mily éles körültekintéssel ismerték el a teljes épségű fogaknak nagy fontosságát. Így egyik szemnek elpusztulását egy fognak elvesztésével egyenértékelték. Csodálatosképpen a legujabb kornak kellett bekövetkeznie, sok-sok évezrednek kellett az idő hatalmas kerekén leperegnien, míg annak belátására jutott az emberiség, hogy milyen fulmináns nagy szerepe van a fogazatnak és szájnak a test fejlődésére.

A görögök fénykora idejében a foggyógyászatot alig értékelték kellőképpen. Fogmegbetegedéseket igen primitív módon kezelték. A páciens börtölt, az Isteneknek áldozatokat hozva, hozzájuk fohászokodva imádkozott. Végtére mindenféle varázsmutatványok-

kal vagy muzsikaszó zengő hangjaival iparkodtak fogfájdalmakat megszüntetni. A száj- és foggyógyászat tulajdonképeni megalapító a rómaiak voltak. Ők már egészséges alapon megindított eljárásokkal igyekeztek megvilágítani a betegséget s elég értékes feltevéseket hagytak ránk a speciális megbetegedésekről. Oknyomozó kutatások mellett a fogszuvasodásnak keletkezését iparkodtak magyarázni, s Krisztus után néhány évtizeddel egyik neves nagyság annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a fog- és szájmegbetegedést férgek, élősdiek okozzák, melyek a szájbán gyuladást idéznek elő s a fogak kéregállományát megrágnak. Ilyen messzire terjed vissza tehát az élősdiekről szóló felfogás.

A középkorban a görög és római birodalom hanyatlása idejében kulturájuk is visszafejlődött és visszafejlődés vagy legalább is stagnálás észlelhető a tudomány minden ágában. Ebben a korszakban az araboké a pálmá; ők lesznek a tudomány harcosai, míg később az őreg Európa veszi át a dicsőséges tudományművelés pálmakoszorúját szerepét. Németország, Itália, Franciaország vetekekednek e téren. A XVII. és XVIII. században a mikroszkópok feltalálása, később annak lényeges tökéletesítése korszakalkotó eredményeket szolgáltatott, amelyek megdöntöttek minden régebbi elméletet, új vágányokra terelték a tudományos felfogásokat. A fog- s szájbontan, élettan, a kór- és gyógytan fejlődésének új fázisai — új elméleteket, új meggyőződéseket teremtenek. Ez alapépitményekből emelkedett fel a mai hatalmas tudománytömb, melynek anyagát összehordta a föld majdnem minden népe. Értem ezalatt a még befejezetlen, de keményen megalapozott nemzetközi fogorvosi tudásnak, képességnek hatalmas mai épületét.

Nagyértékű Kossuth-kép az aradi Kulturpalota lomtárában

Hogyan került Parlaghy Vilma híres festménye a városháza díszterméből a Kulturpalota raktárába. — A Kossuth-portrét az Erekllyemuzeumban helyezik el.

(Arad, november 11.) A budapesti Kossuth-szobor leleplezése most aktuálisá tette a Kossuth-relikviák felemlítését. Egyik budapesti lap kutatni kezdte ezzel kapcsolatosan a világhírű Parlaghy Vilma festőművész által festett Kossuth-portrét, egyedüli festményt, amelynek a nagy kormányzó élete alkonyán modellt ült. A híres és értékes olajfestmény sorsáról Brachfeld György, az elhunyt Parlaghy Vilma fivérének fia ad felvilágosítást és elmondja, hogy az 1886-iki országos kiállításakor a zsüri a Habsburgok iránti jóallatásból visszautasította Parlaghy Vilma Kossuth-portrét. Az ezt követő országos vihar lecsendesülésével 2—3 év múlva a magyar állam vásárolta meg a képet, persze nagy titokban. A kép hosszú ideig a Nemzeti Múzeum raktárában hevert. Végre, mikor az Akadémia épületében elhelyezett Történelmi Képcsarnokot átrendezték, ott helyezték el az ősz Kossuth Lajos egyedüli életutáni arcképet, jól elrejtve, eldugva — az érdeklődők szeme elől.

A hánytvetett sorsu Parlaghy-kép ugyancsak nevezetes másodpéldánya évtizedekig ott függött az aradi városháza tanácstermében. A mikor ugyanis a zsüri visszautasította a képet az országos kiállításról, óriási felháborodás zúgott végig az országon. Anadváros tanácsa, hogy a turini remete iránti szimpátiáját demonstrálja, 1886-ban díszpolgárává választotta Kossuth Lajost és Kövér Gábor tanácsnok indítványára elhatározta, hogy Parlaghy Vilma-val megüresíti Kossuth elrejtett képének másodpéldányát és azt kifüggeszti a város tanácstermében. Annakidején nagy feltűnést keltett az aradi városi tanács bátor állásfoglalása és Parlaghy Vilma valóban el is készítette a képet, amely már e körülményeknél fogva is nagy értéket kapott.

Kossuth arcképe egészen a román impérium átvételéig ott függött a tanácsterem falán. Az 1919. év augusztusában azután levették a falról a magyar történelmi vonatkozású képeket és Robu János dr. akkori polgármester átküldte azokat a kulturpalotába, a múzeum részére. Ezek között a festmények között volt Parlaghy Vilma híres Kossuth-portréja is. Most, hogy a budapesti sajtóban felmerült a Parlaghy-kép sorsának kérdése, munkatársunk is nyomozni kezdett az aradi portré után, amelyről a következőket tudta meg:

Az aradi kulturpalota igazgatósága átvette a városházáról küldött képeket, amelyek között I. Ferenc József, id. Andrássy Gyula gróf társaságában ott volt Kossuth Lajos arcképe is. A Kossuth-kép eleinte az aradi múzeum folyosóján volt a falhoz támasztva, úgy, hogy a turini öregur meleg ibolyaszemei a falfestés cirádájában gyönyörködhetek, míg a néző elé a vászon poros háta szürkéllett. Később aztán valószínűleg túlélőkelőnek találták ezt a helyet, amely mégis szem előtt van és elszállították a képet egy gondosan bezárt sötét raktárba, ahol ugyancsak ilyen, száműzött nagyságok, képnélküli poros rámak s üres ládák között helyezték el. A ragyogó Parlaghy-kép, amely Kossuth Lajos alakját az abszolút művészet eleven színeibe öltöztette és a szeretet melegét keverte a színek közé, most ott porosodik a raktár-zárka pókhálós sarkában. A nagy emigráns ősz fejét sötét börtönében lassan lepi be a por...

Munkatársunk beszélgetést folytatott a Kossuth-kép ügyében dr. Nichi Lázár kulturpalotai igazgatóval, aki a következőket mondotta:

— Nagyon jól emlékszem a valóban művészi és historial értékű Parlaghy-képre, amelyet azonban nem én, hanem még az elődöm

vett át a várostól és ugyancsak 5 raktározta is el. A magyar történelmi tárgyú festményeket — tekintettel a nemzeti érzékenységre — el kellett távolítanunk eredeti helyükről és a

Az erdélyi kisebbségi iskolák jobb jövője.

A kultuszminisztérium magánoktatásügyi osztályának vezetője, Russu vezérigazgató lapunk utján tárgyalásra hívja az iskolafentartókat. — Pacha püspökkel megtárgyalta a timisoarai iskolák sorsát, ezután az oradeai iskolák következnek. — „Csak az iskolafentartókkal akarok tárgyalni és nem a politikusokkal,” mondja a vezérigazgató.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A közoktatásügyi minisztérium folyosóján ma alkalmunk volt Russu vezérigazgatóval beszélgetni, aki az erdélyi kisebbségi iskolák nyilvánossági ügyeiről a következőket mondta munkatársunknak:

— Nálam volt Pacha püspök ur, akivel alaposan megtárgyaltam a timisoarai magániskolák ügyeit, mindent kérdést a legjavobbb megelégedésre megbeszéltem, ugyanilyen megbeszélést akarok folytatni a többi kerületek iskolafenntartóival is. A timisoarai kerület után sorra kerül az oradea-marei. Kellemes és jóviszonyt akarok fenntartani az iskolafentartókkal és ki akarom kapcsolni a politikusokkal való tárgyalást. Nem akarok politikusokkal tárgyalni, akik végeredményben mindenben politikumot látnak, hanem az iskolafentartó szakemberekkel. És remélem, hogy ily módon sikerülni fog a legrövidebb idő alatt minden kérdést elintézni. Egy ilyen szakértővel való megbeszélés során sor kerül minden iskola

helyzetnek megfelelően a múzeumban helyeztük el. Mivel azonban az 1848—49-iki ereklyetár amúgy is túlszűfolt, a hatalmas méretű Kossuth-képet alig tudtam volna a Kossuth-relikviák közé szorítani. Nincs szándékomban a magyarság nemzeti érzelmét sérteni és hogy ezt dokumentáljam, készséggel teszek meg minden lehetőt az irányban, hogy a Kossuth-képet a többi ereklyék közé helyezhessem el.

ügyére, áttanulmányozunk minden aktát és ha hiányzó adatokat fedezünk fel, úgy az iskolafentartók gondoskodnak a hiányzó akták pótlásáról. Csakis ily módon lehet elérni azt, hogy ezt a sok függő iskoláügyet hamar el lehessen intézni.

— Mi igaz abból a hírből, hogy Nae Dumitrescu vezérigazgatója alatt az iskolák nyilvánossági jogaira vonatkozó akták eltűntek a minisztériumból?

A vezérigazgatót láthatólag kellemetlenül lepte meg ez a kérdés.

— Én ilyesmit nem vettem észre, mondta aztán Russu vezérigazgató és újból hangsúlyozta, hogy a most bevezetett rendszerrel reméli, hogy az összes nyilvánossági jog iránti kéréseket a legrövidebb időn belül sikerülni fog letárgyalni. Kérem az Önök lapját is — fejezte be érdekes nyilatkozatát Russu vezérigazgató — hogy adják tudtára a kisebbségi iskolák fenntartóinak, hogy velük akarok megbeszélni az iskolák ügyeit és nem a politikusokkal.

„Getrennt marschieren — vereint einschlagen.“

Hans Otto Roth nyilatkozata a magyar-német fegyverbarátságról.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Hans Otto Roth, a német párt elnöke ma egy, a Manolescu-tárgyalásra Bucarestbe érkezett külföldi újságíró előtt a következő érdekes nyilatkozatot tette a magyar és német párt közti viszonyról.

— Nem támadás volt a célunk, amikor a magyarokkal együtt megalkottuk a kisebbségi blokkot. Ma már öt hónap telt el azóta s mindenki azon a nézetten van, hogy mindnyájunkra nézve ez volt az egyetlen megoldási lehetőség. Semmi támadó szándéka nem volt az egyesülésnek, hanem csupán védekezésre rendezkedtünk be. Tulajdonképpen nem történt közöttünk semmi egyéb, mint a választás idejére egy ugynevezett választási egyezményt kötöttünk. De annak dacára, hogy nincs közöttünk határozott megállapodás a jövőbeli magatartásunkra nézve, mindkét párt tartja magát ahhoz a régi katonai kifejezéshez, amely így szól: Getrennt marschieren — vereint einschlagen. (Külön felvonulni és együttes erővel támadni). Nincs olyan kérdés, akár a parla-

mentben, akár azon kívül, melyben ne egyöntetűen járna el a magyar és német párt. És tekintettel arra, hogy mi kisebbségiek tulajdonképpen elvi harcot folytatunk, egészen mindegy, hogy ma például a magyarok érnek el valami elvi kedvezményt, annak gyümölcsét mi is élvezzük és ugyanúgy vannak a magyarok is, ha nekünk sikerül valami elvi engedményt kiharcolnunk a kormánytól, az egyformán vonatkozik ránk is, a magyarokra is. Anélkül, hogy — amint azt említettem — valami szorosabb megállapodás lenne közöttünk — mindenben együtt dolgozunk és így természetesen nem fordulhat elő az, hogy az egyik párt a másik terhére előnyöket szerezzen. — Még csak arra sincs szükség, hogy együttes tanácskozásokat folytassunk, hisz a kamarában együtt egy padban ülünk és így állandóan alkalmunk van megbeszélni az ügyeket egymással.

— Együtt küzdöttünk a választások alatt és tekintettel arra, hogy céljaink közösök, ma ugyanazon platformon állva, nyugodt páholyból nézzük a politikai élet fordulatait.

Visszaszívták

Arad vámmellenőrének elbocsátását.

Mára kiderült, hogy Mladin Péter véglegesített tisztviselője a városnak. — Fegyelmi eljárás indult meg a vámmellenőr ellen, akit ma felfüggesztettek állásától.

(Arad, november 11.) Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy a város vezetősége a permanens bizottság tegnapi ülésén elbocsátotta állásából Mladin Péter városi vámmellenőrt, akiről, az ellene folyt vizsgálat során kiderült, hogy számos visszaélést követett el és súlyos ezekkel károsította meg a várost. Ezzel azonban — mint mára kiderült — Mladin ügye nem nyert befejezést, amennyiben mára rendkívül érdekes fordulat állott be a nagy feltűnést keltő ügyben.

A permanens bizottság tegnapi ülésén ugyanis azt állapította meg, hogy Mladin Péter nem véglegesített tisztviselő és mint ilyen, azonnal el-

bocsátható. Ma reggelre azonban kiderült, hogy ez a megállapítás erősen téves volt, amennyiben a vámmellenőrnek a kezében van a véglegesítés és így a törvény értelmében csak fegyelmi úton bocsátható el. Ilyen körülmények között a permanens bizottság mai ülésén újból foglalkozni kellett Mladin ügyével. Pocioianu János, a közigazgatási szolgálat főnöke bejelentette a bizottságnak, hogy a tegnap hozott elbocsátó határozat tévedésen alapszik és így azt meg kell változtatni. A permanens bizottság erre megsemmisítette a tegnapi határozatát és kimondotta, hogy Mladin Péter vámmellenőrt felfüggeszti állásától és elrendeli ellene a fegyelmi vizsgálatot. A vizsgálat befejeztével az aktákat az ügyészséghez teszik át, miután ott bünvádi eljárás folyik ellene. A fegyelmi vizsgálat levezetésével Pocioianu János szolgálati főnököt bízták meg, aki hétfőre és keddre már beidézte az ügy tanúit, egyben pedig összekötésbe lép az aradi ügyészséggel, ahol áttekinti az eddigi vizsgálat eredményeit.

EJ UCHNYEM . . .

Volgal hajósok dala. Örökszép orosz dal, poétikus magyar szöveggel, 36. — lej. :: Mindenütt kapható. 4715

A léghuzat

veszedelmes ellensége az embernek. Neuralgiát és csúszos fájalmakat okoz legtöbbször. A felülmulhatatlan

Aspirin-tabletták

elbáritják a baji és hamarosan enyhülést nyújtanak. Csakis valódi Aspirin-tablettákat fogadjon el eredeti csomagolásban a fehér-sóld-piros papírszalaggal.

5096

Aradváros

nem támogatja magyar színházát

Arad színházgatójának panasza egy bucu-
resti-i lapban. — A bucu-
resti-i színházi újság
érdekes fejtegetései a válsággal küzdő aradi
színházról.

(Arad, november 11.) Érdekes cikket közöl a Rampa című bucu-
resti-i színházi és
művészeti lap maí száma az aradi színház
helyzetéről. A lap aradi munkatársa beszélgetést folytatott Szendrey Mihály színházgató-
val, akinek a nyilatkozatához a következő be-
vezetést írja:

Alább közöljük Szendrey Mihálynak, az aradi magyar színház igazgatójának érdekes nyilatkozatát. Azt hisszük hasznosabb, hogy az erdélyi kisebbségi színház és kultúra vezetőinek panaszait nyilvánosságra hozzuk, mint-hogy elégedetlenség és elkeseredés legyen ur-
rá rajtuk. Előnyösebb, ha mi románok ismer-
jük ezeket a panaszokat és módot találunk ar-
ra, hogy orvosoljuk sérelmeiket.

Ezután következik a tulajdonképeni cikk, a mely a következőképen hangzik: Ma beszél-
getést folytattam Szendrey Mihállyal, az aradi magyar színház igazgatójával, aki egyike a legrégibb erdélyi színházgatóknak. Kértem, adjon a Rampa részére egyes adatokat a szin-
ház működéséről s sikeréről. Teljesítette kéré-
semet és a következőket mondotta:

— Nehéz ma színházgatónak lenni, de különösen egy erdélyi magyar szin-
ház igazgatójának. — A mi közönsé-
günk operettet, vígjátékot és drámákat is követel, ami miatt két állandó együtttest kell tartani, ami kétszeres kiadást jelent. Elhiszik, ha azt mondom, hogy a primadonnám 30—50 ezer lejes fizetést kap? Azt mondják Önök, hogy a román színházak primadonnái nem kapnak ily nagy fizetést. Nem azért adjuk ezeket a magas gázsikat, mintha abban a helyzetben lennénk, hogy ezt megadhatjuk, hanem azért, mert nem rendelkezünk megfelelő szölistákkal és külföldről kell hozni őket.

A közönség — folytatja a nyilatkozat — nem is sejtí, milyen óriási áldozatokat kell hoz-
nunk a két együttes fenntartására és a szölis-
ták, kórus, zenekar stb. fizetésére. Az elmúlt hónapban 11 napot nem játszhattam, mert a ro-
mán turnétársulatoknak kellett átadnom a szin-
házat. Tizenegy napig nem játszani pedig azt jelenti, hogy 11 napon keresztül semmit sem veszünk be, de a kiadásaink ugyanolyan ma-
gasak, mint máskor. Az egész személyzetet fizetem erre a 11 napra is, amelyeken pedig csak sétál. Ez havonta a színháznak legalább 200.000 lejes mínuszt jelent. Amikor az embe-

rek a telt házakat látják, azt hiszik, hogy a színháznak óriási nyereségei vannak, de azt senkisésem kérdezi, mennyit kell kifizetnem a bevételezett pénzből. Elfelejtik az emberek, hogy az állam pénztárába a bruttó bevételnek több mint a negyedrészt fizetem be adó cí-
mén. A magyar színházak 26 százalékos adót fizetnek, míg a román társulatok csak 10—13 százalékos. Mi azonban, akik ugyancsak román állampolgárok vagyunk, kétszerannyit fizetünk, mert bennünket a másodrangú állampolgárok kategóriájába helyeznek. Nem igazságtalan-
ság ez?

Az én színházam Aradon nemcsak a ro-
mán társulatokkal szemben szorul háttérbe.

Csehszlovákia külügyminisztère - Ausztria ujságkirálya.

Két napilapja, egy hétfői újságja és két hetilapja van Benesnek Bécsben. Hogyan kerültek Herczeg Géza és Békessy Imre lapjai a cseh külügyminiszter birtokába.

(Az Aradi Közlöny bécsi szer-
kesztőségétől). A bécsi sajtóban egy-
mást érik a botránvok. A „Der Abend“ egy-
kori főszerkesztője, Weisz Sándor bevonult a börtönbe, megkezdte büntetésének kitöltését és a fegyházból szerkeszti lapjait, a „Freiheit“ című déli újságot, a „Der Turm“ című hétfői lapot és a „Das Tribunal“ című heti revüt. A volt kommunista lapszerkesztő, aki most konzervatív lapkoncern élén áll, a „Der Abend“-nál elkövetett zsarolások miatti börtönbüntetésének megkezdése előtt meg akarta szerezni a fizetéseképtelenné vált Wiener Allgemeine Zeitungsverlag négy napilapját: az „Illustrier-
tes Wiener Extrablatt“-ot, a „Wiener Mittags-
zeitung“-ot, a „Wiener Allgemeine Zeitung“-ot (6 Uhr-Blatt) és a „Der Telegraph“-ot (8 Uhr-
Blatt). Ez a lapkoncern, amelyeknek élén éve-
ken át Herczeg Géza és Hacsak Géza magyar újságírók állottak, néhány hónap előtt fizetés-
képtelenséget jelentett. Ugyanekkor Herczeg és Hacsak kiváltak a vállalat kötelekéből és a lapok, amelyek addig polgári alapon állottak, szociáldemokrata politikát kezdtek csinálni és a tavaszi nemzetgyűlési választások alkalmá-
val már a szociáldemokrata párt számára csináltak propagandát. Sorozatos válságok után most egy Deutsch Antal nevű parkettgyáros vette át a vállalat részvényeit és iparkodik a hitelezőkkel a kiegyezést létrehozni és a lapo-
kat szanálni. Deutsch egyik legnagyobb szállí-
tója Bécs városának, milliárdokat keresett a városi építkezéseken és nagy vagyona ellené-
re tagja a szociáldemokrata pártnak. A lapo-
kat azért vette át, hogy szolgáltatásokat tehessen Bécs város szociálista vezetőségének. A négy újság külsőleg ugyan polgári politikát folytat, azonban minden felmerülő kérdésben a szociá-
lista párt számára fejt ki agitációt. Érdekes, hogy a szociálista parkettgyáros a lapok élére főszerkesztőként Lázár Jenő dr.-t, a szomorú emlékeztető „Bécsi Magyar Újság“ egykori fő-
szerkesztőjét állította.

A szociáldemokraták nagyarányu lapter-
jeszkedésén kívül (a hivatalos „Arbeiterzei-
tung“ mellett az év eleje óta „Das Kleine
Blatt“ címen naponként megjelenő néplapot adnak ki és „Die Welt am Morgen“ címen a kistökések egyesületének köntöse alatt még egy reggeli organumot tartanak fenn, délután a hirhét „Der Abend“ szolgálatait veszik igénybe), Benes csehszlovák külügyminiszter csinált magának nagy sajtótrösztöt.

Bosel bukása után Benes megszerezte a „Der Tag“ című reggeli lapot, a „Der Mor-
gen“ című hétfői újságot és a „Götz“ című él-
lapot. Ez a tranzakció a bécsi Vernay-nyom-
dán keresztül történt. A Vernay-nyomda rész-
vény többségének a prágai Orbis-Verlag a tu-
lajdonosa. Az Orbis viszont Benes lapvállala-
lata, ez adja ki többek között a csehszlovák külügyminiszter németnyelvű szócsövét, a „Prager Presse“-t. Hasonló módon kerültek Benes érdekkörébe a megszökött Békessy

hanem a többi erdélyi kisebbségi színházzal szemben is. Parancsoljon egy példát: míg Ora-
deamare (Nagyvárad) magyar társulata a vá-
rostól a színházat, világítást és fűtést ingyen kapja, nekem Aradon mindezekért fizetnem kell. Még több. Nagyvárad városa a kulturális alapról szubvenciót ad a színháznak, ugyanígy Cluj évi 500.000 lejjel segíti Janovics színházgatót, viszont Arad magyar színházának fizet-
nie kell a városnak, mert Arad nem segíti a színházat.

A lap végül ezt a kommentárt fűzi a nyil-
latkozathoz: Ez a panasz kétségtelenül jogos és igazságos és erre fel is hívjuk Aradváros polgármesterének figyelmét.

Imre újságai: a „Die Stunde“ című délutáni lap, valamint a „Die Börse“ című közgazdasá-
gi és a „Die Bühne“ című színházi hetilapok. Békessy szökése után e lapok tüke nélkül maradtak és akkor a főhitelezők: a Vernay-nyom-
da és a Dukes-éle hirdetésiroda alkalmi munkaközösséget alkottak és átvették a három la-
pot. Az újságok üzletmenete azonban egyre rosszabb lett, a Dukes-cég megunt a folyto-
nos pénzelést és ekkor a részvénytöbbség a Vernay-nyomda birtokába került. A Vernay-
nyomda első teendője az volt, hogy 17 munka-
társnak felmondott és egy, a csehekkel szim-
patizáló szociálista újságíró, Deutsch Pált szerződtette bizalmi emberként.

A Vernay-nyomda révén megszerzett la-
pok politikai irányítására Benes egyébként Bécsbe küldte egyik régi házi újságíróját, Oplatkát, aki néhány év előtt Benes számára Rá-
dió-Zentrale néven távirati ügynökséget is szervezett különböző külföldi lapoknak az Ullstein-ügynökség mintájára való kiszolgálá-
sa céljából. A Radio-Zentrale alapítása azon-
ban nem járt a várt eredménnyel, a külföldi lapok tulnyomó része nem volt hajlandó Benes hirszo-
gálatát igénybe venni, azok pedig, ame-
lyek belementek próbaidőbe, szintén csakhamar rájöttek arra, hogy propaganda-intéz-
ményel állanak szemben és megszakították az összeköttetést. Oplátka most Bécsben szervezi meg Benes utasítására a Vernay-nyomda által összevásárolt lapokat a cseh propaganda számára.

Aradvárosától

megvonták az egészségügyi szubvenciókat

Az egészségügyi minisztérium nagy feltűnést keltő lelrata. — Félmilliós újabb teher Arad költségvetésében.

(Arad, november 11.) Ma miniszteri rendelet érkezett Aradra az egészségügy-
minisztériumból, amely a városra nézve, meg-
lehetősen kellemetlen hírt közöl. A miniszteri rendelet ugyanis közli, hogy ezentul az egyes városok semmiféle szubvenciót és hozzájárulást nem kapnak a minisztériumból, hanem mindennemű egészségügyi kiadásait saját költségvetésük terhére kell írniok. Megszün-
nek az egyes városi kórházaknak adott szub-
venciók, azonkívül semmiféle egészségügyi személyzetet nem fizet az állam. A miniszteri rendelet mindenestre tekintélyes kiadástöb-
letet jelent Aradvárosnak, miután eddig dr. Cucu Vazul városi főorvos és a főorvosi hiva-
tal egész tisztviselekarát a minisztérium fi-
zette, amely ezenkívül még 300.000 lejes szubvenciót adott a városi tudószanatórium fenntartására. Ez január elsejétől kezdve tel-
jesen megszűnik és így a városnak a jövő évben már több mint félmilliós kiadástöbblet-
re kell számítania.

SÁMSON JAKAB

uri szabósága. :- Angol szövetségkülönlegességek nagy raktára.
Arad, Bulv. Regina Maria No. 9. l. em.

Tekintettel a nehéz gazdasági viszonyokra, úgy szövetekbe, mint munkabérekbe, áralmat feltűnően reukáltam.

ELSŐRENDÜ SZABÁS, MUNKA ES HOZZÁVALÓK. Megbízható egyéneknek részletfizetési kedvezmény!

Belöttek egy aradi bank ablakán.

Titokzatos eset történt tegnap Arad főútján. — Nagy rémületet okozott egy eltévedt golyó. — A felizgatott fantázia már merényletről beszélt, holott véletlenség történt.

(Arad, november 11.) Tegnap délelőtt feltizenkettőkor meglepően különös eset történt Arad főterén levő egyik előkelő bank épületében, amelynek kapcsán aztán a legkülönbözőbb és legképtelenebb híresztelések keltek szárnyra. A bank palotájának második emeletén levő várószobában többen tartózkodtak és várták, hogy bejuthassanak a vezérigazgatóhoz. Pontosan déli feltizenkettő volt, amikor a várószoba egyik, az uccára nyíló ablaka hanges csörömpöléssel betört. A szobában tartózkodók és a bank hivatalnokai, akik a zajra siettek elő, kíváncsisággal vegyes rémülettel mentek az ablakhoz és ijedségük fokozódott, amikor az ablakon támadt lyukból megállapították, hogy azt egy puska-, vagy revolvergolyó okozhatta.

A rejtélyes esetről azonnal jelentést tettek az aradi nyomozó hatóságoknak, amelyek haladéktalanul bevezették a nyomozást. A titokzatos eset megvizsgálásának munkájában résztvettek az összes aradi nyomozó hatóságok, amelyek szakértő bizottságot küldtek ki a vizsgálat lefolytatására. A bank palotájában történt eset híre szinte percek alatt terjedt el a városban. A közönség könnyen izguló fantáziája jó talaira talált és hamarosan merénylet-

ről, sőt halálesetről is szóltak a híresztelések. Az első pillanatokban a hatóságok is nagyon különösnek találták a bank ablakának titokzatos keresztülvetését és a nyomozást a legnagyobb körültekintéssel folytatták le.

A helyszínen megjelent szakértők azonban hamarosan megállapították, hogy szó sem lehet merényletről. Kétségtelen beigazolást nyert ugyanis, hogy a golyó, amelyet az ablak párkányán meg is találtak, katonai fegyverből származik és legkevesebb ezer méter távolságról, valószínűleg a várból jutott az ablakon keresztül. Legkézzelfoghatóbb bizonyíték erre az, hogy a fáradt golyót, amely egyetlen ablak keresztülyukasztásával elveszítette erejét, közvetlenül az ablak mellett a párkányon találták meg. Ha a lövés közlelől, tehát merényletről kifolyólag eredt volna, ugy mindenestre a külső és belső ablakot is keresztül furja és esetleg megsebesíti a bentlevők egyikét. A lövés katonai fegyverből származott; valószínűleg egyik gyakorlatozó katona eltévedt puskagolyója süvített a várból Aradra, hogy megrémítse a bankban tartózkodókat és ha rövid időre is, táplálékot adjon az emberek kiéhezett fantáziájának.

Érvénytelen Aradváros bizalmi szavazata.

Szabálytalanságok a szerdai tanácsülés határozatai körül. — Angel polgármester személyesen vitte a tanács védekező-iratát Bucurestibe.

(Arad, november 11.) A városi tanács szerdai ülésével kapcsolatban, amelyen — mint megírtuk — bizalmat szavaztak Angel István dr. polgármesternek, az a hír kelt szárnyra Aradon, hogy az ülést szabálytalanul vezették le és így érvénytelenek az összes határozatai, többek között maga a bizalmi határozat is. Ma beszélgetést folytattunk a törvény eme rendelkezéseire vonatkozólag egy magasrangú közigazgatási tisztviselővel, aki a következőket mondotta:

— A közigazgatási törvény értelmében a polgármester és a permanens-bizottság eltávolítását csak az összes tanácsstagok kétharmada határozhatja el. Mint értesülök, a tanácsülésen mindössze 22-en voltak jelen, tehát nem jelelt meg a tanácsstagok kétharmada. Miután azonban a tanács bizalmat szavazott a vezetésnek, nem volt szükség a kétharmad többségre, nem csak az eltávolításhoz kell. A tanácsülésnek ez a része tehát rendben van. Azonban nincsen rendben az a tény, hogy a feloszlattott megyei tanácsstagok megjelentek s szavaztak az ülésen. A megyei tanács feloszlásának a Monitorul Oficialban való közzété-

tele pillanatában már automaticamente megszűnt a tanács tagjainak a delegációja és így végeredményben, ha leszámítjuk a megyei tanácsnak az ülésen megjelent tagjait, megállapíthatjuk, hogy az ülés határozatképtelen volt. Erről az oldalról nézve a dolgokat a bizalmi határozat tényleg érvénytelen.

Beavatott forrásból nyert értesülésünk szerint azonban a tanács határozata ellen ennek dacára semmiféle felebbezést nem adtak be, miután a kormánynak épen az a célja, hogy hamarosan elintézetést nyerjen a városi tanács ügye és a felebbezés csak elhuzná az ügy végleges elintézését. Így azok a körök, amelyek állandóan felebbezést nyújtottak be az egyes határozatok ellen, ezt a határozatot nem támadták meg és nem is fogják megfelebbezni, hogy hamarosan megoldást nyerjen a városi tanács feloszlásának ügye, amely — feltétlenül megbízható forrásból nyert értesülésünk szerint — november 25—27-ike körül feltétlenül meg is történik. A tanács védekező memorandumát egyébként Angel István dr. polgármester tegnap személyesen vitte Bucurestibe.

Pernyertes lett egy magyar bank Jugoszláviával szemben.

A jugoszláv—magyar döntőbírósg elvi határozata a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megszüntetett újvidéki fiókja ügyében. — Kártérítésre ítélték a jugoszláv államot.

(Az Aradi Közlöny hágailevelezőjétől.) Nagyjelentőségű és döntő fontosságú határozatot hozott legutóbbi ülésén a hágai magyar—jugoszláv döntőbírósg a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak a jugoszláv kincstár ellen három millió svájci frank erejéig indított perében.

A Kereskedelmi Banknak husz éven keresztül fiókja volt Újvidéken. Az összeomlás után, 1919-ben a jugoszláv kormány ezt a bankfiókot lefoglalta, zár alá vette és likvidálta. E hatósági intézkedések következtében a Kereskedelmi Bank újvidéki fiókja meg is szűnt. Abban a föltevésben, hogy a békeszerződés a magyar vagyont minden károsító cselekmény és így az állami kisajátítások ellen is megvédi, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pert indított a jugoszláv kormány ellen és erkölcsös, további anyagi kártérítés címén három millió svájci frankot követelt.

A nemzetközi jog szempontjából is külö-

Az Arad és vidéke közönségének kedvenc találkozó helye

a Központi Ettermem

elismert jó konyha és pontos kiszolgálás, ahol minden időben hideg és meleg ételek lesznek fel-szolgálva. 6127

Naponta 11 órai kezdettel elsörendü

! Bãr-műsor !

Tulajdonos: WEINBERGER.

nös érdekességü pert most tárgyalta a hágai döntőbírósg. Elnöke a döntőbírósgnak van Slooten, tagjai magyar részről Zoltán Béla nyugalmazott igazságügyminiszter, jugoszláv részről pedig Arangelovics, volt felsöbírósgai emök voltak. A peres feleket szerb részről Bakotics rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, magyar részről pedig Bãtor Viktor dr., a Kereskedelmi Bank jogtanácsosa képviselte. A tárgyalás három napig tartott.

Az ítélet, amelyet a döntőbírósg ebben az ügyben hozott, számos elvi kérdést dönt el, amely a többi döntőbírósgot is foglalkoztatta már, anélkül azonban, hogy ezek közül bármely-

OSZTALÉK OSZTÁLYSORJAJÉTEK
100.000 sorajegy, 50.000 nyaralvány.
A havi díj: 2000 Lel.

18.000.000
(Tízmillió nyaralvány Lel.)
Ezt a díjat a nyaralványokból lehet kifizetni.

12.000.000
6.000.000
2.400.000
1.800.000
1.500.000

250 millió Lel.
Azonnali kifizetés készpénzben illik meg van biztosítva!
Nincs nyaralványdíj, díjakban semmiféle levonás!
Az összes sorajegyek fele nyert!
Sorajegyek: egész 800 Lel, fél 400 Lel, negyed 200 Lel.
Egyedül és hirt a népszerű bankhoz
FRITZ DÖRGE
Wien I/A. Kärntner Str. 43.
Megrendelések legbiztosabban nemzetközi postai utalvány utalással november 22-ig eszközelendők.

lyikben is állást foglaltak volna. A hágai döntőbírósgnak a konkrét perben való döntései ilyenformán elvi jelentőségük és kihatnak mindazokra a perekre, amelyek a békeszerződés 250. szakasza alapján indultak meg, így az agrárperekre is, amennyiben azok a hatásköri kérdésen tuljtnak.

Kimondta a többi közt a hágai döntőbírósg, hogy a jugoszláv kormányt békeszerződésellenes magatartása folytán a lefoglalt magyar javak teljes kockázata terheli, tehát jóvátenni tartozik mindazt az értékcsökkenést, ami a lefoglalás és a zár alá vétel folytán a magyar javak és értékek állagában bekövetkezett. A bíróság kártérítésre kötelezte a jugoszláv kormányt a megsemmisített erkölcsös javakért, goodwill-ért, az üzleti klientéria megsemmisítéséért és megállapította azonkívül azt is, hogy a jugoszláv kormány nem hivatkozhat mentő körülményként arra, hogy saját alattvalóival szemben is hasonló intézkedéseket foganatosított.

A bíróság kötelezte a jugoszláv kormányt arra, hogy az összegszerűség tekintetében kösön egyezséget a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal. Ha ez az egyezés hat hónapon belül nem jönne létre, a bíróság állapítja meg a kártérítés összegét, a jogalapot eldöntő ítélet alap elvei szerint.

Hazahozatják Vãndorékat

Felfedezték a megszökött aradi kereskedök amerikai lakóhelyét. — A hitelezök intervenciója az aradi vizsgálóbírónál.

(Arad, november 11.) Vãndor Bertalan és Sãndor, a szélhãmos aradi kereskedök szökése hetekig foglalkoztatták a nyilvánosságot. Mint ismeretes, Vãndorék az utolsó pillanatokig titokban tudták tartani tervüket és a sok millióval megkárosított hitelezök csak akkor tudták meg, hogy pénzüket elvesztett, amikor Vãndorék már túlártak az óceãnon. Azt mindenki tudta, hogy a két Vãndor Amerikába szökött, mert mint utólag kiderült, hónapokon keresztül készülödték amerikai utjukra. A hitelezök mindent elkövettek, hogy Vãndorék amerikai tartózkodási helyét kinyomozzák, mert így remélték, hogy esetleg hozzájuthatnak pénzükrök töredékéhez. A hitelezök ügyvédje, dr. Rãcz Sãndor hosszas kutatás után pontos értesítést szerzett arról, hogy a Vãndor testvérek hol tartózkodnak. Ma jelentette is a vizsgálóbírógnak, hogy Vãndor Bertalan és Sãndor üzletet nyitottak Chicagóban, amelyet bizonyára az elsikkasztott pénzből rendeztek be. Az ügyvéd kérte a vizsgálóbíró, tegye meg az intézkedéseket Vãndorék letartóztatására, illetve kiadatásuk irányában. Ma már az aradi ügyészség is foglalkozott az ügyvel és mivel pontos cím birtokába jutott, a legkövetkezőbb idõ alatt intézkedik, hogy Vãndorékat hazahozzák s itt elvegyék büntetésüket.

H I R E K.

Összehívják Aradváros tanácsát. Aradváros vezetősége ma elhatározta, hogy november 18-ikára és 19-ikére összehívja Arad tanácsát, különböző ügyek elintézésére. A tárgysorozaton elsősorban a hitelnyitások ügye szerepel, azonkívül több fontos, elintézésre váró kérdés. Az ülés pontos programját a permanens bizottság holnapi ülésén állapítja meg.

Aradváros maximáló ülése. Holnap délelőtt 11 órakor tartja Aradváros maximáló bizottsága ülését. Az ülésre eddig egy kérvény érkezett be, a mészárosoké, akik a borju- és disznóhús árának 2-2 lejjel való felemelését kérik. Kérésüket azonban a város vezetősége előreláthatóan visszautasítja. A holnapi ülésen tárgyalás alá kerül a taxiautók kérdése is.

Sisakot és fehér kezyüt kapnak a rendőrök. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszterium elhatározta, hogy a rendőrlégénységnek bevezeti a sisak és a fehér kezyü viselését. A regáti városokban már régebben sisakkal szerelték fel a rendőröket, most a csatolt területekre kerül a sor.

Átadták Rothermere lordnak a magyar hálaíratot. Londonból jelentik: A Daily Mail szerkesztőségében tegnap nyújtották át Rothermere lordnak a 10 millió aláírást tartalmazó hálaíratot. A küldöttség szóinkája Vermes Zoltán volt, aki után Nagy Emil volt igazságügyminiszter üdvözölte a lordot. Este Rothermere estélyt adott a küldöttség tiszteletére.

H. G. Wells visszalépett a képviselőjelöltségtől. Londonból jelentik: H. G. Wells, a világhírű angol író, a munkáspárt jelöltjeként fellépett képviselőnek Southemben, azonban, amikor megtudta, hogy kerületében a liberális párt is jelölt, visszalépett, azzal az indoklással, hogy egy választókerületben csak egy baloldali jelöltnek szabad küzdenie.

Az ingyenes ambulatórium orvosai. Megírtuk, hogy a szombati egészségügy bi- zottsági ülés foglalkozik az izraelita hitközség által létesítendő ingyenes ambulatórium kérdésével. A hitközség ma délelőtt benyújtotta a városi főorvosi hivatalnak a szükséges aktákkal felszerelt kérvényét, amelyben az ingyenes ambulatóriumban működő orvosok névsorát is közli. A vezetőorvos dr. Keppich Jakab lesz, míg az ottműködő orvosok névsora a következő: dr. Wiener Imre, dr. Kilenyi Albert, dr. Ujhegyi József, dr. Radó Jenő, dr. Windholz Béla, dr. Hersch Andor, dr. Engelberg Béla, dr. Goldschmidt Lipót, dr. Kardos Géza, dr. Rónai Géza, dr. Antal István, dr. Werner József, dr. Drechsler Henrik, dr. Kerpel Vilmos és dr. Barta Jenő. Ezenkívül dr. Steiner és dr. Weisz a lakásukon röntgenezik a betegeket, dr. Róth Marcell egyetemi magántanár pedig szintén a lakásán áll az ambulatórium betegeinek rendelkezésére. A kezelés ingyenes lesz és a Bucur (Eötvös)-uccában működő ambulatórium hivatalos órái reggel 8-tól déli 1-ig tartanak.

Különös vád egy aradi fogházor ellen. Ma délelőtt érdekes feljelentés érkezett az aradi ügyészséghez. D. Gizella timisoarai (temesvári) lakos, aki az elmúlt esztendőben hosszabb időt töltött az aradi fogházban lopás miatt, megjelent az ügyészségen, karján egy öthónapos csecsemővel és azt állította, hogy a gyermek apja az aradi fogház egyik őre. Az asszony elmondotta, hogy egyik börtönőr viszonyt kezdett vele és már értesítette is a következményről, de az apa tudni sem akar a gyermekről. Sirva panaszkolta el, hogy igen nagy nyomorban él és valami segílyt szeretne a gyermek apjától. Az ügyészségen jegyzőkönyvet vettek fel a panaszról és amennyiben fedi a valóságot, úgy a fogházort súlyosan büntetik. A fogházort, aki a mai napon nem teljesített szolgálatot, holnap halogatják ki az ügyészségen.

Nyugdíjazták Marinovich budapesti főkapitányt. Budapestről jelentik: Illetékes helyről nyert értesülés szerint a magyar kormány elhatározta, hogy Marinovich Jenő budapesti főkapitányt január elsejétől nyugdíjazza. Vele egyidejűleg Szeszlér Hugó főkapitányhelyettes is nyugdíjba vonul. Marinovich utódja még bizonytalan, miután nagy tanácskozás előzi meg a fontos állás betöltését.

Arulással vádolt nemzeti-parasztpárti vezér.

Duca belügyminiszter súlyos vádakkal illeti Ioanitescut. — Viharos, izgalmas ülés a kamarában.

(Az Aradi Közfőny bucaresti tudósítójának telefonjelentése.) A kamara ülésén Macarescu, a ma megjelent brusura ügyében szólal fel és kifejti, hogy amíg a cenzura tiltja az alkotmányos rend kérdésével való foglalkozást, addig a brusurában csak arról van szó.

Duca kifejti, hogy a röpirat tartalmazza mindazokat az okmányokat, amelyek befejezett tényi hozták létre. Ioanitescu kéri a katonai nyugdíjasok földosztását.

Duca személyes kérdésben előadja, hogy Ioanitescu ezelőtt liberális képviselő volt, aki a megszállott területen maradt és a németektől elhagyta a buzeu primári állást. Bucurestiben a németbarát „Lumina” című lapnál dolgozott és egy ottani intervjújában megrágalmazta a királyt és a hadsereget, hazaárulást követve el Sterével együtt, pénzt fogadott el a németektől. Mindezekért kizárták a liberálispartból, mire nemzeti-parasztpárti vezér lett belőle.

Ioanitescu válaszolni akar, de a kamara „Lé az arulással” kiáltások közben, nem enged szóhoz jutni. Eközben óriási zai támadt.

Erdélyi község tűzkatasztrófiája. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Tegnap délután két órakor Páncelseh község egyik házában tűz ütött ki és a lángok olyan gyorsan terjedtek, hogy rövid pár perc alatt már husz ház égett. A község tűzfecskendője alkalmatlan volt a mentési munkálatokra és ezért Clujtól (Kolozsvártól) kértek telefonon segítséget, ahonnan este fél nyolckor megérkeztek a tűzoltók. Egész éjjel folyt a munka és reggelre, amikor sikerült a tüzet lokalizálni, három ucca háza, a gazdasági épületekkel együtt, porig leégtek. A szerencsétlenné vált falu lakosait már többször meglátogatta az elemi csapat. Huszonöt évvel ezelőtt leégett a falu háromnegyed része, míg 1913-ban és 1915-ben árvíz lepte meg a falut, 1926-ban jégverés következett és 1927. tavaszán újabb árvíz jutatta koldusbotra a lakosságot.

Szörme és teltkabatok, elegáns se-lyem és szövetruha modellek a

„VICTORIA” női confectio divatházban Arad, Déciával szemben.

Vázsonyi merénylője öngyilkos lett. Budapestről jelentik: Gyulai Molnár Ferenc, Vázsonyi Vilmos merénylője néhány nappal ezelőtt el- tünt lakásáról. Hozzátartozói azt hiszik, hogy a vasuti főellenőr öngyilkosságot követett el, mert revolverét is magához vette, mielőtt eltűnt.

Tüdőrák ölte meg Szomaházy Istvánt. Budapestről jelentik: Szomaházy István halála tragikus előzmények után történt meg. Nyolc hónappal ezelőtt izületi gyulladással kezelték, az utóbbi időben pedig tüdőrák lépett fel. Az író, akinek kezébe került az írásos orvosi vélemény, tudta, hogy nem sok ideje van hátra és ez a felfedezés teljesen összeroppantotta. Egész idejét orvosi könyvek tanulmányozásával töltötte, de látta, hogy nincsen segítség. Az utóbbi hegekben való- ságos buskomorság vett rajta erőt. Temetése va- sárnap lesz.

Műkedvelői est Radnán. A lipovai mű- kedvelő gárda — mely több alkalommal már tanujelét adta rátermettségének — most nov. 12-én (szombaton este) fél 9 órakor Radnán a Schaller-féle „Metropol”-vendéglő nagytermé- ben a „Mágnás Miskát” adja elő a lipovai ref. egyház javára. A nagyszerűnek ígérkező elő- adást tánc és művészeti tárgyak kisorsolása fogja követni.

Egy hadirokkant visszaküldte kintün- téselt Baldwinak. Londonból jelentik: Az al- sőház tegnapi ülésén drámai jelenet játszódott le. Egy munkáspárti képviselő bejelentette, hogy egy hadirokkant, angol állampolgár, aki munka nélkül tengődik, meghizta őt azzal, hogy összes kintüntetését adja vissza Baldwin- nak, mert a zálogházban nem adnak rá köl- csönt. A képviselő letette a kintüntetések a miniszterelnök asztalára.

mire az elnök könyvtelen lefüggeszteni az ülést.

Szünet után Ioanitescu védekezett és kifejté magatartását a kisajátítás és az általános választó- jog kérdésében. Megállapítja, hogy ezért kellett a liberális partból távoznia.

Junian nemzeti-parasztpárti rámutat arra, hogy Ioanitescut Duca belügyminiszter arulással vádolta meg és azt állította, hogy a Oñther-féle listán is szerepel. Ezt a listát máig sem terjesz- tették az ország színe elé, noha azt már lasiban is kövejték.

Duca felolvassa a jelentés részleteit, amelyek- ből kitűnik, hogy a németek drágán fizettek meg a semlegesség idején egy bucovinai vizsgálatot, a melyben részt vett Ioanitescu is.

Ioanitescu újhól védekezik és támadja Ducát. Duca: Ioanitescu siralmas védekezése után közlöm, hogy végeztem ezzel az urral.

Pella előadó ezután felolvassa a rendtörvény kiegészítéséről szóló javaslatot.

Dr. Ioanitescu a nemzeti-parasztpárt nevé- ben támadja a javaslatot, amely alkotmányellenes.

Több, mint egy millió angol tengerész esett el a világháboruban. Párisból jelentik: Az összeállított statisztika szerint a világhá- boruban 1 millió 69.825 angol tengerész esett el.

Óriási árvíz katasztrófa Olaszország- ban. Genovai jelentések arról számolnak be, hogy a liguriai partvidéken évtizedek óta nem látott szökőár pusztít. Genovában a hullámve- rés előntötte a védgátakat. A forgalom szünet- tel. Több olasz partvidéki fürdőhely teljesen elpusztult, sok genovai hajógyárat pedig ér- zékeny kár ért a szökőár következtében.

A repülőteri földek bérbeadása. Novem- ber 15-én az aradi helyőrség parancsnoksá- gának a Vicentiu Babes (Kiss Ernő) uccában levő helyiségében árverést tartanak a repülő- téren levő husz katasztrális hold termőföld bérbeadása tárgyában. Az árverésre vonatko- zó ajánlatokat zártan kell benyújtani. A felté- teleket naponként délelőtt 10 és 12 óra között lehet megtekinteni a helyőrség parancsnoksá- gánál.

Ujságpapirt, régi kopirkönyvet vesz Kerpel.

Felhívás. Mindazon esküt nem tett és elbocsátott tisztviselők, akiknek nyugdíjigé- nyeiket igazoló okmányaik a timisoarai (te- mesvári) nyugdíjbizottságnál vannak, novem- ber 13-án, vasárnap délelőtt 10 órakor jelen- jenek meg a nyugdíjgyesület helyiségében. W e n t, ügyv. elnök.

Milliók naptára. A bucaresti-i Hertz I. könyvkiadóhivatal kiadásában nemrégiben „Milliók naptára” címmel pompás kiállítású könyv hagyta el a bucaresti-i Eminescu- nyomdát. Átlapozva a naptárt, joggal el lehet mondani, hogy a békeesztendőök óta nálunk ily nagyszerűen komponált naptárt nem igen volt alkalmunk végiglapozni. Több színnyo- mású címlapon, a belsejében felvonuló kitűnő és aktuális fényképfelvételeken kívül, a közön- ség izlését kielégítő olvasmányok egész tö- mege vonul fel, novellák, riportok, ismeret- terjesztő leírások s érdekes kérdéseket fejte- gető cikkek egyaránt. Szépirodalom, humor, tudomány, mind képviselve van a vaskos ol- vasmányban, amelynek árat 50 lej.

Urániában vasárnap d. e. fél 12 órakor NAGY MATINÉ 5, 10 és 15 lejes helyárrakkal.

Az Iparos-Othon mai műsoros estélyén a következők szerepelnek: Mihály Stefi, Pollák Irén és Böske, Surányi Kató és Weichelt Paula, to- vábbá Bodnár József, Draskovics Károly, Surá- nyi Misi, Székely József, Szeredy Tibor, Kohn Ja- kab és Weichelt Károly. Belépés kizárólag csak tagoknak.

Hegedű- zongora-iskolák és gyakorló Kerpelnél.

AMTE-bál november 26-án a Vadászúrt- éttermében, belépti-díj: személyjegy 60 lej, család- jegy 150 lej. Akik tévedésből meghívót nem kap- tak, átvehetik Majdi Emil csmél.

„Erzsébet Moziban“

Strogoff Mihály

A legmonumentálisabb,
A legkáprázatosabb,
A legizgalmasabb,
A legérdekesebb,
A legművészibb alkotás

!!! VILÁGSLÁGER !!!

WERNE GYULA

REGÉNYE NYOMÁN.

IVAN MOSJOUKIN-nal

A SZENZÁCIÓS FÖSZEREPBEN.

Rendes olcsó helyárak.

Kibővített zenekar.

Hétfő, 14-től!

Erzsébet Moziban.

Strogoff Mihály

— Kenderessy József fogműtermét Str. Románului 12. (Zrínyi-u.) helyezte át.

— Baba-táncolón klasszikus tornával 12-én, ma szombaton d. u. fél 5 órakor kezdődik. Bakfiskolón vasárnap d. u. 5 órakor Fürstné tánciskolájában Központi terem (Salacz-uccal bejárat).

— Felhívás a volt MÁV-nyugdíjasokhoz. Az aradi nyugdíjasok egyesülete ezúton értesíti az állomáson fizetett volt MÁV-nyugdíjasokat, hogy az október és november havi nyugdíjkülönbözetet e hó 14-én, hétfőn délelőtt 9 órától kezdődően fizeti az állomási pénztár. Az egyesület nevében Went, ügyv. elnök.

— Missis Maud a kiváló gondolatolvasónő a Bulv. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 31. szám alatt fogad egész nap. Már a belépésnél nevének szolítja önt.

Filmművészek pongyolában.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójának távirata). Kétségtelen, hogy a filmstarok is közönséges emberek végéreményben, akik néha esznek is, meg alszanak, talán elolvasnak egy jó könyvet is, de Arnold Höllriegel, a kiváló globetrotter-újságíró mégis mást mond mindezekről „Hollywoodi képeskönyvében“, amely most jelent meg a német könyvpiacra. A nyilvánosságnak, úgy látszik, nem szabad tudni semmit sem arról, hogy az elragadó Bébé Daniels képes egy könyvet is elolvasni, mert a közönségnek azt kell beszélni, hogy Bébé privátéletében nem csinál egyebet, mint labdázik a strandon és akadályokat ugrat lóháton.

Leirja Höllriegel könyvében, hogy a star privátélete ebben a fényképész-jelmondatban kulminálódik: „tessék barátságos arcot vágni“. Ép ezért a Talmadgeok, Fairbanksok és egyébebek magánélete állandóan fotografikus készülségre van beállítva. A hollywoodi filmszínész egyik legfontosabb feladata, hogy az embermilliók érdeklődését izgassa és táplálja. Csak ritkán akad kivétel, mint pl. Lon Chaney, aki nem enged magánéletébe beleturkálni. Róla még azt sem tudják, van-e felesége, vagy nincs, de a reklámcsinálók ezt is felhasználják „anyagának“. Azt írják róla, hogy a magánéletben is épen olyan „misztikus“ és „zá-kó-zott“, mint a filmen. A filmstarnak minden órában rendelkezésére kell állania a sajtóosztály fényképészeti különítményének. Ép ezért, ha autót, ruhát, vagy ölebet vesz, előbb azt veszi figyelembe, hogy miképpen fest majd az új tárgy a — lemezen. Olyan a filmszínész, mint Schlemil Péter, aki odaadta árnyékát az ördögnek, tehát nem hiu, csupán állania kell a vásárt az ördöggel szemben. Az otthon átlátászó üvegház és a hitvesi ágy állandó kokett készletben várja a fotografusokat, hogy azok kiszolgálják vele a honolulit, vagy ausztráliai közönséget. Nem valami irigylésreméltó a filmstar magánélete, állapítja meg a könyv-

Meghalt az amerikai Kossuth-szobor kezdeményezője.

Berkó Géza, az Amerikai Magyar Népszava főszerkesztője hirtelen elhunyt.

Newyorkból jelentik: Tragikus módon halt meg Berkó D. Géza, az Amerikai Magyar Népszava főszerkesztője. Berkó Géza csak 56 éves volt, de súlyos szivbajban szenvedett és tudta, hogy nem sok ideje van hátra. Egyre azt hajtogatta, hogy csak a newyorki Kossuth-szobor leleplezését szeretné

megérni, azonban a sors még ezt az engedményt sem tette neki, mert tegnap délben hirtelenül meghalt. Berkó Géza rendkívül sokat tett az amerikai magyarság érdekében és a Kossuth-szobor megvalósítása is az ő érdeme. Lapja elterjedt volt, több mint 50,000 példányban fogyott naponta.

Nemzetközi botrány a magyar kötvényhamisításból

Franciaországban, Németországban, Ausztriában, Csehországban és Budapesten újabb letartóztatások várhatók. — Blumenstein husz éves fia megszökött. — Reynald francia szenátor tiltakozik nevének az ügybe való keverése ellen.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A magyar államtörvények hamisításának ügye mind nagyobb botrányvá kezd dagadni. A rendőrség egész sereg házkutatást eszközölt, amelyeknek eredményét azonban titokban tartják. Házkutatást tartottak többek között egy Párisban lakó dúsgazdag idegen állampolgár lakásán, ahol egész sereg fontos adatot szereztek. A Journal hiradása szerint egész sor letartóztatás várható a közeli napokban, úgy Párisban, mint több francia vidéki városban, valamint Berlinben, Londonban és a károsult országok fővárosai-

Ausztriát is nagy kár érte a bankár üzelméi folytán. Azonkívül külön bünvádi eljárást indított Bécshen ellene és zár alá vétette a bankárnak a Verkehrsbankban levő 8 millió svájci frankot kitevő betétjét. A tőzsdéről származó hírek szerint Blumensteinnak 15 millió dollár vagyona van, amely bőven fedezi a kárt. A bankár bécsi ügyvédje dr. Bertermann pedig bejelentette, hogy ügyfele teljes vagyonával kezkesedik minden kárért, azonkívül két dúsgazdag szeszgyáros fivére is garanciát vállalnak a kár megtérítéséért.

A párisi esti jelentések szerint Blumensteinnak körülbelül 100.000 darab kötvényét foglalták le. A rendőrség véleménye szerint a kötvényeket repülőgépen csempészték át a határon. A Neues Wiener Journal egy Párisban élő magyar követségi tisztviselőt is belekevert az ügybe, azonban hivatalos közlés szerint ez csak rosszakarati, tendenciózus közlés. Az Echo de Paris szerint egy Szabó nevű magyar rendőrtisztviselő a bankár ügyfelének adva ki magát, leplezte le először Tovbinit, majd Blumensteint. A Petit Parisien értesülése szerint a Credit Lyonnais-ban nagyon nehéz lesz kikeresni a Blumenstein-ügygyel kapcsolatos kötvények nyilatkozatait.

Több nagy budapesti cég is belekeverődött az ügybe.

A kötvényhamisítás ügyében a magyar követség cáfolatot adott ki, amelyben megcáfolja egy berlini lapnak azt a hírért, mintha a párisi magyar követséghez közelálló személyt ebben az ügyben letartóztatott volna. Az illetőnek semmi összeköttetése nem volt a hamisítókkal. Reynald szenátor kijelentette a M. T. I. párisi tudósítójának, hogy megcáfol minden róla terjesztett olyan híresztelést, mintha ő a kötvényhamisítással kapcsolatban állana. Kijelentette, hogy ő a bűnös személyekkel sohasem érintkezett, nem is ismeri őket és az ügyről csak a lapokból szerzett tudomást, meg abból, amit Korányi elmondott neki. Tiltakozik az ellen, hogy nevét ezzel az ügygyel kapcsolatba hozzák.

A budapesti rendőrség titokban a legerélyesebben nyomoz a kötvényhamisítás ügyében. Még az ügy kipattanása előtt kinyomozta a rendőrség, hogy tekintélyes cégek rendszeresen foglalkoztak állandó futárokkal utján a kötvényeknek Bécsbe, Berlinbe és Párisba való kicsempésztésével. A rendőrség összeállította a cégek névsorát és ma idézéseket kézbesített nekik. Információink szerint holnap mintegy 20 tőzsedebizományost fognak kihallgatni ebben az ügyben.

Van a Blumenstein-ügynek egy másik mellékhatása is. Blumenstein ugyanis mintegy 50 rákoscsabai háztulajdonosnak 3—4000 pengő jelzálogköcsönt adott, de az adóslevelet dupla összegre állította ki és első helyre kebelezette be birtokukra. Ezenkívül évi 18 százalékos kamatot kért tőlük. A rákoscsabai háztulajdonosok most értekezletre gyűltek össze és elhatározták, hogy Blumensteint uzsora miatt feljelentik.

Körözik Blumenstein fiát.

A csempésztés központja állítólag Bordeauxban volt és egy rendőrtisztviselő már oda is utazott nyomozás megejtése végett. A Paris Midi tegnap esti kiadásában azt a szenzációs hírt hozta, hogy egy francia szenátor is tagja a hamisító társaságnak. A Havas-ügynökség felhivatalos jelentése szerint a párisi rendőrség a bankban lefoglalt kötvényeken kívül Blumenstein bankár lakásán egy utazóládát talált, amelyben újabb 30 millió értékű kötvény volt. A rendőrség Blumenstein 20 éves Károly nevű fiát, aki megszökött a francia fővárosból, szintén körözi, mert megállapítást nyert, hogy a flatalember Páris és Bécs között gyakran utazgatott és kisebb csomagokban csempészte a kötvényeket. A bankár felesége pedig tegnapelőtt Budapesten lakó vejéhez Weinreb Oszkárhoz utazott.

A berlini jelentések szerint a Lokalanzeiger azt írja, hogy a két Tovbini-fivér igen sok esetben csempészte a kötvényeket, sőt egy ízben rajta is vették, mert Saarbrücken határállomáson 5 millió frank névértékű kötvényt foglaltak le tőlük. Később azonban párisi intervencióra megkapták a lefoglalt kötvényeket. A Tovbini testvéreknek nagyszerű összeköttetések voltak Párisban, ahol egy szenátoron kívül a Caisse Comune egyik tisztviselője is bűntársuk volt. Bizonyos, — írja a lap — hogy a központi raktár Berlinben volt s ezért a német fővárosban is előreláthatólag több letartóztatás lesz. A Nachtausgabe szerint Blumenstein több tettevére, akinek néhány évvel ezelőtt semmi vagyonuk nem volt, ma százazrekkel rendelkeznek, sőt közszájon forog az is, hogy egy ügynök egy napon 70.000 márkát keresett a kötvényeken. A prágai jelentések szerint beavatott pénzügyi körök ama nézetüket nyilvánították, hogy a Blumenstein-féle csalással Csehszlovákiát nem éri kár. A csehszlovák pénzügyminiszterium közlése szerint Blumenstein többször felajánlotta szolgálatait, azonban a kormány sohasem vette igénybe azokat.

Az osztrák kormány is feljelentette Blumensteint.

Bécsből jelentik, hogy az osztrák rendőrség letartóztatta Brotheim tőzsedügynököt, a kiről mindenki tudta, hogy a bankár távollétében ő intézte ügyeit és ő szállította a kötvényeket külföldre. A hamisítási ügyben egy bécsi bank is szerepel, amely egyébként nagy tömegben vásárolta össze a tőzsdén a magyar kötvényeket. A tegnapi nap folyamán az osztrák kormány, teljesen függetlenül a magyar kormánytól, szintén feljelentést tett Párisban Blumenstein ellen, miután az a nézete, hogy

MATINE

Vasárnap d. e. fél 12 órakor
AZ APOLLOBAN.

5, 10 és 15 lejes helyárakkal.

Az Ön költséges utazása Bucarestibe felesleges!

ADLER HUGO általános kereskedelmi iroda Arad és Bucaresti expositurája minden ügyét gyorsan és megbízhatóan elintézi szavatosság mellett. Megbízásokat átvesz: ADLER HUGO irodája Arad, Str. Romanului 18 Telefon 797. vagy ADLER HUGO irodája Bucaresti, Str. Antim 4., emelet IV. (Lift).

Miért tartóztatták le Alexander Bélát?

Az aradi törvényszék vizsgálóbírája érdekes nyilatkozatot adott az ineni gyógyszerész újabb őrizetbevételéről. — Egy-két napon belül dönt a tábla Alexander szabadonbocsátása felől.

(Arad, november 11.) Alexander Béla, az aradi vizsgálóbíró által előzetes letartóztatásba helyezett, zaklatott sorsú ineni (borosjenői) gyógyszerész ügye élenken foglalkoztatja a külföldi sajtót is. A rendkívül súlyos bűntényekkel vádolt gyógyszerészt — mint az Aradi Közlöny annak idején megírta — már a múlt évben letartóztatta az aradi ügyészség, azonban szabadon kellett bocsátani, mert a magyarországi hatóságok, amelyek letartóztatását kérték, nem tudtak ellene konkrét bizonyítékokat szolgáltatni. Megindult ellene a kiadatási eljárás is, de mint román állampolgárt, az igazságügyminiszter intézkedésére nem adták ki a magyar hatóságoknak. Alexander állítólagos bűneiről eddig semmi sem került a nyilvánosság elé, most csak azt a felvilágosítást sikerült a sajtónak megszerezni, hogy a vád szerint a gyógyszerészségét annak idején gyilkosságot követett volna el Magyarországon. Érdekes, hogy a kiadatási iránti kérelmet a magyar hatóságok sem indokolták meg bővebben, csupán azt hozták fel, hogy Alexander gyilkossággal van vádolva. Radu Pascu aradi vizsgálóbíró a jelenlegi letartóztatást is a magyar hatóságok átirata alapján rendelte el, amelyet a külügyminisztérium utján juttattak az aradi törvényszékhez. A mostani letartóztatásnak azonban sokkal komolyabb okai vannak, mert most — mint hírlik — konkrét és súlyos vádakkal lépnek fel a magyar hatóságok Alexander Béla ellen, amelyek bizonyára nagy feltűnést is fognak kelteni. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Radu Pascu vizsgálóbírót, aki a letartóztatás okairól a következő érdekes nyilatkozatot tette:

A hozzám érkezett iratokból a következők hámozhatók ki: Alexander Béla különféle politikai bűncselekmények miatt két esztendő telt el egy magyarországi fogházban. Kiszabadulása után érintkezésbe lépett Polich József budapesti valutügynökkel, aki dollárokat adott át Alexandernek, hogy azokat értékesítse. A gyógyszerészségét üzleti összeköttetésbe lépett az ügynökkel, aki mindig nagyobb összegeket bízott rá. Egy ízben Alexander négyszázezer koronával nem tudott elszámolni megbízójának és ebből kifolyólag összetűzés keletkezett közöttük. A pontos részleteket még nem ismerjük, azonban tény, hogy Polich, aki állítólag higany-kezelésre szorult, egészen hirtelen meghalt.

Az ügynököt eltemették, de felesége néhány nap múlva azzal a váddal lépett fel, hogy férjét Alexander Béla meggyilkolta. A budapesti királyi ügyészség elrendelte a hulla exhumálását és a boncolás megállapította, hogy az asszony gyanúja nem csalt, mert Polich József tényleg gyilkosság áldozata lett. Az orvosi vizsgálat higanymérgezést állapított meg Pesten elrendelték Alexander letartóztatását, de ő Romániába szökött és Ineu (Borosjenőn) nyert alkalmazást. 1923-ban jött Alexander Romániába és rövid idő múlva megszerezte állampolgárságát. Állampolgárságának köszönheti azt, hogy nem adták ki a magyar hatóságoknak és a múlt esztendőben, mint említettem, azért kellett szabadon bocsátani, mert határozott vádakkal nem léptek fel ellene. Most azonban konkrét adatokat sorakoztattak fel a magyar hatóságok és ezért kellett elrendelni letartóztatását. A törvényszék ugyan kimondta szabadonbocsátását, mert politikai üldözöttségét lát Alexander ellen felhozott vádokban.

az ügyész azonban felfolyamodással élt a táblához a szabadonbocsátás ellen. A tábla döntése egy-két napon belül megérkezik Aradra és annak alapján vagy szabadonbocsátjuk, vagy pedig további letartóztatásban tartjuk Alexander Bélát. Kiadatásáról már nem folyhatnak tárgyalások. A magyar hatóságok csupán azt kívánják, hogy a felsorakoztatott bizonyítékok alapján az aradi királyi törvényszék ítélkezzen Alexander Béla fölött.

Irodalom és művészet

Móra, az új magyar klasszikus.

Aranytáplószin selyembe kötött, mestermetesséssel vetett betűk során nyomott hat finom kötet hagyta el a sajtót; megszületett az új magyar klasszikus; Móra Ferenc a neve. Életének közel ötvenedik esztendejében, írói munkásságának éppen huszonötödik évélőien fordul be Móra azon a kiskapun, amelyen innen a nyomorúság, a gürcölés szánt barázdákat a magyar írók homlokára s amelyen túl a mulhatlan magyar értékeknek csillagos kerekében gördülő göncölszekere várakozik az íróra.

Hát igen: klasszikus, de nem a Klopstock értelmében, akit tudvalevőleg mindenki dicsér, de senki sem olvas, hanem klasszikus a Petőfi értelmében, akit amíg gügyögő magyar gyerek, szerelmes magyar leány, lelkesedő magyar fiú és derűs aggastyán lesz a földön, mindig olvasni, könyvet folytatni a szívek szorítani fogják. Móra az élő klasszikusok ritka fajtájába tartozik, akit Petőfivel még az is összehoz, hogy a bölcsője ott ringott egy apró szalmafödeles kiskunfélegyházi háznál, ahonnan két percre Petőfi Sándor élte le gondtalan, boldog gyermekéit.

Persze nagy ut vezetett innen a tiszaparti nagy muzeumig, amelynek Móra ma az igazgatója és még hosszabb ut a Szajna partiáig, ahol Anatole France törékeny figurája reszket még ma is a fázós lombok alatt s ahová — Anatole közelébe — pendítette Mórát a polihisztóri minden tudása, csendes, bölcs mosolygása és fölényes iráskészsége.

De a sikernek nem a könnyebbik útját választotta. Sétve érezte, hogy az elnehezülő idők során a magyar íróknak többé nem elegendő a szavak bűbájos muzsikája, meg a mesészövevényekkel született keleti östehetsége. A modern magyar íróknak, ha meg akarja állani a versenyt a Nyugat felől beözönlő nagy fordításrengeteggel, minden tekintetben fel kell vennie a versenyt a halallanul kultúrált, ősi tradíciók műveltségén felnövekedett, babonásan sokoldalú nyugati írőkkel.

Hát élt nappal összetéve, álmórákat meglopva tanult Móra, amíg végül is polihistor-híre kerekedett s megtették tudósnak, muzeumi és könyvtári direktornak Szeged városában.

De nem lehet ám a tudás kelyhét büntetlenül fenéig hajtani. Üledéke, seprűje van annak, ami megüli az ember szájaszélét, ettől a seprűtől szaladt Anatole France szájaszélére a szkepszis hipokrateszi mosolya, amely hitetlen pesszimizmussal, gunyos kacagással kíséri az ember-bogár nagyotakaró, kicsitbíró nekilendüléseit. Innen már csak egy lépés a madáchi kétségbeesés, de Móra Ferencet derűs életbölcseisége mentette meg ettől a végzetes lépéstől. Amikor mesélő kedve és fölényes polihisztorsága már-már odaragadnák a szakadé szélére, virágos csengetvühangon megszólal egy gyerekkori emlék: az örök jószág anyai hangja, amely vissza-iasztja Mórát a végső keserű konzekvenciáktól. Hite van az emberben, hisz a jószág evangéliumának gyógyító erejében és a lelkeben örök nőfény keresztül tör a legborúsabb balhit felhő is. A könnyeken átszikkadt, halkan kuncogó, szeme szögletéből hamiskásan mosolygó jószág humor, az Istennek ez a példátlan nagy adomány a terzi ki Móra Ferenc minden írásának transzcendentális, időtlenül szép értékét. Ezt a hűbőltet a kötet reprezentálja a most megjelent Móra-prozat.

— A cluji román opera műsora. Szombat: Anyegin Eugen. Vasárnap: Fidelio. Hétfő: Troubadour. Kedden: Alarcosbál.

* Az aradi városi színház műsora. Szombat, vasárnap, hétfőn és kedden: A cluji román opera előadása. Szerdán: Édenkert, vigjáték. (A. bérlet) Csütörtök: A legkisebbik Horváth-lány, operett. (B. bérlet) Péntek: Masa pénzt keres, vizjáték. (C. bérlet. Szepessy Eta fellépte.) Szombat délután: Annabál, operett. (Féláru ifjúsági előadás.) Este. Ripp van Winkle, operett. (Róna Dezső felléptével.) Vasárnap délután: Borcsa Amerikában, operett. Este: Cirkuszhercegnő.

* Aida. (A cluji román Opera vendégszereplése.) Zsufolt ház előtt adta ma este a cluji román Opera Verdi egyik legszebb művét: az Aidát. A fegyelmezett társulat nagyszerű előadást produkált. A címszerepet Nestorescu asszony énekelte sok érzéssel és különösen a második felvonásbeli ariájával aratott hatalmas tapsot. Radamest Apostolescu énekelte bravurosan. Csengő, jól iskolázott tenorja szépen érvényesült a nehéz szerepben. Pop Lya Amnerisben brillírozott. Hangja úgy a magas, mint a mély regiszterekben egyformán tökéletes. Gavrilescu a királyt, Ujeicu a főpapot, Szabó pedig Amonasrot énekelte. Mindegyik jó volt és kivette részét a forró sikerből. A balett grációzen táncolt, a kar pedig fegyelmezett volt, ami különösen a harmadik felvonás fináléjában éreztette hatását. Bobescu karnagy nagyszerű lendülettel, stílusosan vezényelt. (M.)

Karácsonyra Nagy Géza

leptük meg hozzátartozóinkat, gyermekünk vagy saját magunk fényképével. Ezen legelőször és legkedvebb ajándék fényképész műtermében művészi kivitelben készül. Arad, Bul. Ren. Maria 8. földsz.

* Elmaradnak a délutáni előadások. A cluji Opera aradi turnéjának vezetősége értesítette a színház igazgatóságát, hogy az opera-együttes aradi vendégszereplése idején a színházban semmiféle előadás nem tartható.

Holnap, vasárnap 1/2, 9 órakor BEETHOVEN remekműve

FIDELIO

az operában. Fellépnek: Aca de Barbu, Niculescu, Sochulski, Chioideanu. Karmester: Doubrowski, Leonora III. nyitány.

Hétfőn: TROUBADOUR.

* Anyegin Eugen az Operában. Ma este Csajkowskij romantikus operája, Anyegin Eugen van műsoron Nestorescu, Lya Pop, Duca, Donabidovici, Andreescu és Soculski felléptével. Karmester Doubrowski, balettmester Ligeti. Még néhány emeleti páholy és erkély kapható. Holnap, vasárnap este a nagy zenetítán megrázó operája, Fidelio kerül színre Aca de Barbu, Marcus Niculescu, Soculski és Chioideanu felléptével. Karmester Doubrowski. Külön ki kell emelnünk a kórus nagyszerű teljesítményét, amelyet Klee karmester tanított be. — Hétfőn a Troubadour Nestorescu, Lya Pop, Apostolescu, Szabó felléptével, kedden pedig bucsuképen a fényes kiállítású Alarcosbál. Jó jegyekről ajánlatos idejekorán gondoskodni.

* Egy premier, két repriz. A kényeszerű szünetet a színház arra használja fel, hogy a legközelebbi újdonságra, a világszenzációt arató Broadwayra készüljön. A darab az amerikai szeszcsempészek életében játszódik, a cselekménye izgalmas és a millióje teljesen eredeti és korszerű. Ezenkívül két operett reprizére is készül a társulat. Az egyik Lehár Ferenc első operettje, a Vig özvegy, amely az illusztris szerzőnek meghozta a világsikert, a másik operett a Cigányprimás, amely néhány évvel ezelőtt állandó műsordarabja volt az aradi színháznak. Mindkét operett elsőrendű szereposztásban kerül színre.

ERZSEBET MOZGO.

Ma d. u. 5, 7 és este 9 órakor Aradon premier!

Harry Hill mesterdetektív bravurjai

A halál cimborái

filmremekben. — Eredeti boszniai felvételek. Rendes olcsó helyárak. :: Kibővített zenekar.

Legközelebb: STROGOFF MIHÁLY.

Kavarodás Alba-Iulia körül.

A kormány nem határozott még a népgyűlés engedélyezéséről. — Szombaton lesz a döntés. — Bocu Sever nyilatkozata az albaiuliai gyűlésről.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának telefonjelentése.) Hetekkel ezelőtt indult meg a nemzeti-parasztpárttal hadilábon álló sajtóban egy sajtóságságos kampány, amelyben világgá kürtölték, hogy a nemzeti-parasztpárt alba-iuliai (gyulafehérvári) kongresszusán államfelforgató akciót akar indítani és pedig az ország kisebbségeivel, de különösen a magyar nemzeti kisebbséggel egyetemben. Sem Maniu, sem Vaida nem akartak nyilatkozni ebben a kérdésben, mivel nem tartják komolyan ezt a támadást. Ma sikerült megtudnunk, hogy a nemzeti-parasztpárt vezérő bizottsága Bocu Sever lipovai (lippai) képviselőt bízta meg a kisebbségi kérdésnek a gyulafehérvári kongresszuson való referálásával. Bocu Sever, akitől megkérdeztük, hogy miben áll ez a jelentés, a következőket mondta:

— A nemzeti-parasztpárt — mint ahogy kezdetben — úgy ma is szigorúan az alba-iuliai (gyulafehérvári) pontozatok alapján áll az ország kisebbségeit illetőleg. Ma, amidőn ellenzékben vagyunk, teljesen szükségtelennek tartom e program további fejtegetését, vagy olyan jelszavakba való böcsajtkozást, melyek gyakorlati keresztülvitele teljesen lehetetlen. Lehetetlen pedig azért, mert addig, míg nem leszünk hatalmon, nem állnak rendelkezésünkre azok az eszközök, melyekkel e programunknak érvényt tudnánk szerezni. Minden e téren való nyilatkozat, vagy fejtegetés csak ártana e kérdésnek, azt teljesen ellaposítaná és ellenségeink csak újabb eszközöket merítenének arra nézve, hogy az ország kisebbségeit és bennünket a legkihívatóbb vádakban részesítsenek. Hosszu, küzdalmes politikai pályámon már régen birtokában vagyok a sok szomorú tapasztalatnak. Politikai elleneleink semminemű rágalomtól nem riadnak vissza, hogy pártunk népszerűségét, mely a nép spontán szeretetében nyilvánul meg, lerombolják. Sajnos, ezek között az eszközök között az ország kisebbségeinek folytonos gyanúsítása, e meggyanusított kisebbségeknek a

nemzeti-parasztpárttal való összhangzásba hozása csak abból a célból történik, hogy az ország demokratikus alapokra való helyezési akciókat, közönséges államfelforgató, sőt államellenes akciónak nevezzék. Az alba-iuliai kongresszus bizonyítékot fog szolgáltatni arról, hogy mi a kisebbségi kérdést, amely állami érdekeinknek egyik legsarkalatosabb pontja, épen az állam biztonsága szempontjából tartjuk napirenden és annak becsületes megoldását épen az állam biztonsága szempontjából tartjuk szükségesnek.

— Más kérdés, hogy mit teszünk, ha hatalomra jutunk. Megvallom önnek őszintén, csakis akkor fogjuk tulajdonképpen nyélbe ütni a kisebbségi programot, mert akkor módunkban lesz a kisebbségek vezetőivel asztalhoz ülni és pontról-pontra megvitatni azt, ami egyformán érdekli az egész államot.

Itt írjuk meg, hogy az alba-iuliai nagygyűlés körül különben teljes a kavarodás. A tegnapi bucaresti-i jelentések már arról szóltak, hogy a kormány nem engedélyezte a nemzeti-parasztpárt kongresszusát, illetve nem Alba-Iulára engedélyezte. A Politica című lap már azt is közölte, hogy ezt a kormány-elhatározást hivatalos formában már közölték is a párt vezetőségével. Mára aztán kiderült, hogy ezek a híradások legalább is koraiak, mert a kormány kebelében ezideig nem történt döntés az alba-iuliai gyűlésre vonatkozóan.

A Dreptatea, a nemzeti-parasztpárt orgánuma ugyanis ma kijelenti, hogy a belügyminisztérium semmiféle értesítést nem küldött a nemzeti-parasztpártnak az alba-iuliai kongresszus ügyében. A lap megcáfolja az Universul erre vonatkozó meglehetősen hírt is, amely szerint a párt nem is tartja meg kongresszusát. A Curantul úgy értesít, hogy a kormány tegnap este csak arról értesítette a nemzeti-parasztpárt vezetőit, hogy szombaton fog válaszolni a kongresszus engedélyezésére vonatkozó beadványra.

KÖZGAZDASÁG.

Sikerül az Ipar- és Népbank szanálása.

Az eddig vonakodó betétesek is aláírják a nyilatkozatot.

(Arad, november 11.) Az Aradi Ipar- és Népbank szanáló-bizottsága által kitűzött határidő a mai napon járt le azok részére, akik eddig nem írták alá a szanáló bankok által küldött nyilatkozatot. Az utóbbi napokban az eddig akadékoskodó betétesek is belátták, hogy az egyetlen mód ahhoz, ha pénzükhöz akarnak jutni, hogy ne gördítsenek akadályokat a szanáló bankok őnzetlen munkája elé. Mint jelentettük, néhány nappal ezelőtt még negyvenkét betétes aláírása, illetve beleegyezése

hiányzott a szanálás megkezdéséhez, ma már csak tizennyolc olyan betétes van, aki valószínűleg más elfoglaltság, vagy egyéb ok miatt nem írta alá a nyilatkozatot aláírni. A betétesek kijelentésként százaléka már beleegyezését adta a szanálás megkezdéséhez és bizonyos, hogy holnapra, amikor a felszámoló bizottság összeül, hogy a további teendőket megbeszélje, már csak egy-két külföldön tartózkodó betétes aláírása fog hiányozni.

Zürichben 3.21 a lej.

Helyi valutaárak. (November hó 11.)
Kifizetések: Berlin 38.75, Newyork 162.25, London 791.50, Páris 6.38.50, Milánó 8.90, Prága 4.12, Budapest 28.50, Zágráb 2.86.50, Bécs 22.97.50, Zürich 31.35. — Áru: Márka 38.50, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.40, olasz líra 8.90, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank

31.35. — Pénz: Márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.30, olasz líra 8.80, cseh korona 4.70, pengő 28.20, dinár 2.75, osztrák schilling 22.80, svájci frank 31. — Irányzat: Tartott.

Bucuresti-i tőzsdézárás. (November 11.)
Kifizetések: Páris 6.34, Berlin 38.55, London 787.25, Newyork 161.15, Milánó 8.85, Zürich 31.10, Prága 4.80, Bécs 22.75. — Valuták: Napoleon 645, német márka 38.40, leva 1.20, török liri 0.87, angol font 784, francia frank 6.45, svájci frank 31.10, olasz líra 8.88, drachma 2.15, dinár 2.84, dollár 160.50, lengyel zloty 18.10, osztrák schilling 22.90, pengő 28.25, cseh korona 4.75.

Zürichi tőzsdézárás. (November hó 11.)
Berlin 123.65, Amsterdam 209.15, Newyork 518.50, London 2526, Páris 20.37, Milánó 28.20, Prága 15.37.50, Budapest 90.82.50, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.21, Varsó 58.20, Bécs 73.17.50.
Zürichi tőzsdézárás. (November hó 11.)
Berlin 123.65, Amsterdam 209.15, Newyork 518.55, London 2526.25, Páris 20.36.75, Milánó 28.16, Prága 15.37, Budapest 90.82.50, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.21, Varsó 58.20, Bécs 73.15.

5) Igyál

Kathreiner-féle Kneipp malátakávét

Ha nagyon jól akarod elkészíteni,
igazodj az eredeti csomag
hátlapján feltüntetett fő-
zési utasításhoz.

6034

— Az aradi hetipiact árai. Burgonya 4—7 lej, hagyma 8 lej, tehénturó 16 lej, juhturó 48 lej, vaj 140—160 lej, alma 9—16 lej, körte 10—14 lej, dió 20—24 lej kilogrammonként, tojás 3 lej darabja, zöldség 4 lej csomója, fejes káposzta 2—6 lej fejenként, karfiol 15 lej darabja, tej 8—10 lej, tejfél 40 lej literje. A baromfiact árai: sovány liba 180—250 lej, sovány kacsza 100—140 lej, tyuk 100—120 lej, csirke 40—90 lej párja, kövér liba 170—350 lej, kövér kacsza 100—130 lej darabja. A gabonapiact árai: kukorica 650 lej, árpa 660 lej, zab 580 lej métermázsánként. Az állatvásár árai: marha 12—15 lej, borjú 25—29 lej, sertés 32—35 lej kilogrammonként élősúlyban.

Vasuti felügyelőséget kap Arad.

Tervbevétték a CFR. tisztviselőlétszámának apaszását. — Január elején csökkentik a vasuti tarifát.

Bucurestiből jelentik: Kormányköréből nyert értesülés szerint a közlekedésügyi minisztérium a jelenlegi vasuti füzemigazgatóságok helyébe 11 felügyelőség szervezését fogja javasolni. A felügyelőségek székhelyei a következők lesznek: Bucuresti, Brasov, Szatmár, Chuj, Pitesti, Cernovici, Galaj, Bacau, Iasi Timisoara, Arad, Craiova és Buzeu. A tisztviselők ügyében az a terv, hogy lényegesen apasztiák létszámukat. Ma ülést tartott különben a CFR. tarifabizottsága, amely elhatározta, hogy január 1-től 15 százalékkal csökkentik a vasuti tarifa árait.

SPORT

O A vasárnapi mérkőzések bírái. A bírák delegáló bizottsága a vasárnapi mérkőzések levezetésére a következő bírákat küldte ki: Gloria-CFR-pálya. Délelőtt 10 órakor ATE II.—AAC II. szöv. díjmérkőzés. Vezeti: Lengyel Károly. Délután fél 2 órakor ATE—Unirea ifj. bajnoki. Vezeti: Tomi Livius. Fél 4 órakor ATE—AAC I. oszt. bajnoki. Vezeti: Oravetz László. Határbírák: Darázs István és Juhász Zoltán. — AAC-pálya. Délelőtt 9 órakor AAC—Gloria-CFR ifj. bajnoki. Vezeti: Gaál János. Délután fél 4 órakor Hakoah—Juventus II. oszt. bajnoki. Vezeti: Szabolcsy János. — Olympia-pálya. Délután fél 4 órakor Olympia—AMTE I. oszt. bajnoki. Vezeti: Horváth Lajos. Határbírák: Sensoredorf József és Balajthy István. — Unirea-pálya. Délután fél 4 órakor Unirea—Vulturul II. oszt. bajnoki. Vezeti: Kalmár Tibor. — Sannicolaulmic, Banatul—Frontiera II. oszt. bajnoki. Vezeti: Husztig Ferenc.

Harry Liedtkével

Fekete hegyek királya.
MA az APOLLOBAN.
Leszállított helyárrakkal

Az előad. 5, 7 és 9-kor kezdődnek.

UR RAN I A B A N	Orosz színművészet remeke:	8 7 é s 9 k or	OLCSÓ HELY ARAK
	B A V U		
	FEDOR RUSKIN-nal.		
	Jön! Kettős műsor Jön!		
	Hajósok éneke Várkonyi Mihály-al és Modern asszony Priscilla Dean-al.		

Kérem áruim megtekintését minden vételkötelezettség nélkül!

Raktárom tulzsufoltsága miatt az összes angol őszi és téli férfi szöveteimet saját gyári árban árusítom!
J. SCHUTZ ARAD, Str. EMINESCU No. 28.

Kérem áruim megtekintését minden vételkötelezettség nélkül!

Rádió-műsor.

Szombat, november 12. Wien-Grác. 10.45. A bécsi fülharmonikus egyet hangversenye. 18.30. Kamarazene. — Stuttgart. 16. Délutáni hangverseny. 20. Kabaré. 23. Táncczene. — Zágráb. 13.15. Gramofonzene. 17.30. Táncczene. 20.30. Isztiai est. 20.30. Könnyű zene. — Leipzig. 20.15. Vidám est. 22.15. Táncczene. — Milano. 17. Szórakoztató zene. 21. U. Giordano: „Marcella” című operájának közvetítése. 23. Jazz-band. — München. 16. Mozart-hangverseny. 19.30. Énekhangverseny. 20.30. Tarka-est. 22.30. Táncczene. — Nápoly. 17.10. Szórakoztató zene C. Spinelli hangversenyének köszönhetően. 21. Kamarazene. — Pozsony. 18. Gramofonzene. 19.45. Operaelőadás átvitele: „Mignon”. — Prága. 16.30. Délutáni hangverseny. 20.10. Részletek kedvelt operettekől. 21.30. Szórakoztató

zene. 22.25. Hangverseny. — Róma. 17.15. Zenekari hangverseny. — Frankfurt a. M. 16.30. A házi zenekar hangversenye. 20.15. Tarka-est. Utána: Táncczene. — Berlin. 17. Szórakoztató zene. Táncczene. — Breslau. 16.30. Szórakoztató hangverseny. 20.10. Székesfehérvár népdal. 21. A házi zenekar hangversenye. Utána táncczene. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17. Előadás a Studióból „Kis Lord”. Vigjáték három felvonásban. Írta: Burnett Hudson. Fordította: Hajó Sándor. 19. Az Operaház „Parasztbecsület” és „Sylvia” előadása. 22.10. Perth János és cigányzenekarának hangversenye.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura: Prefectura Judetului.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik szeretett halottunk **örv. Bone Sándorné** temetésén résztvettek, koporsójára virágot helyeztek részvétük kifejezésével bánatunkat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk köszönetet. Hálás köszönetünket fejezzük ki a jelen volt Pankotai Önk. Tüzoltó Testület tagjainak.

6117

A gyászoló család.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

HAJHULLÁS és hajkorpa ellen a legjobbját az **EGGER-PETROL.** — Kapható minden droguerianban és minden gyógyszerárban.

ANYÁCSKA jelkére levél van az Aradi Közlöny kiadójában, kérem átvenni. 6128

ALKALMAZÁS.

VINCELLÉR oklevéllel 18 holdas szőlőhöz. kertészethen jártassággal, keresetlik. Bizonyítványok másolatai és fizetési iránnyok kéretnek Auspitz Vilmos. Lugoj, Str. Biserica. 6098

NÉGY középiskolát végzett gyakornokot és kiutófiút keres Kálmán A. műszaki irodája Piata Catedralei 5. 10441

OKTATÁS.

FRANCIÁT nagyon olcsón tanítok, kívánatra csoportokban is. Cim Strada Unirei 1. 6028

LAKÁS.

DECEMBER elsején elfoglalható két szoba, konyha, éléskamrás lakás lelépés nélkül kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6131

INGATLAN.

STRADA Alexandrescu 11. sz. ház december 1-én elfoglalható két szoba, konyha és kamrás lakással kényelmes fizetési feltétellel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5959

ÜZLETEK.

„IDA SALON” helyisége Str. Alexandri (Salac-ucca), továbbá Bul. Regele Ferdinand (Józseföherceg-uton) nagy üzlet irodahelyiséggel kiadó. 10441

VÉTEL ÉS ELADÁS.

UJONNAN BERENDEZETT BIZOMÁNYI ÜZLETEMBEN a következő áruk szerezhetők be: Zsolnai korsók, antik órák, antik butorok, komplett ebédlő, háló, szalon berendezések, Biedermayer szalon, szőnyegek, férfi- és női bundák, férfi öltönyök, finom lenvászon, kézimunkák, Pallás-lexikon, festmények, baba kefenye, asztalok, székek, zongorák, disztárgyak, fotelok, gyermekágy, gobelin, kéknek, stb. Salgóné bizományi üzlet Str. Horia (Széchenyi-ucca), Neuman-palota. 1000

24 HP. Benz kocsi 4 üléses, generál. javítva, garage garanciával eladó. Gábor csokoládégyár. 5930

ANTIK és modern butorokat, márkagyakart, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik salákat, használt butorokat, szőnyeget, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné. Strada Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kg-os csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGYEN

küldöm **szőlőoltvány** árjegyzékemet, mely az egész országban a legolcsóbb árakat és minden szőlőbirtokosra nézve megfizethetetlen tanácsokat tartalmaz. A saját érdekében ne vegyen addig oltványt vagy bármilyen fajta vesszőt, míg át nem olvassa szőlészeti utmutatómat. — Cim: 5612

J. Szűcs szőlőtelep 14.

Diosig, Jud. Bihar. Vizontételek magas jutalék mellett kerestetek.

Női harisnya 20.— lejtől 145.— lejtől Valódi tiszta selyem 1. 280 hal. ett Lej 197.— Férfi és gyermekharisnyák 18.— lejtől Keztyük 45.— lejtől Nappa bőrkesztyű Lej 225.— Reform nadrág 65.— lejtől Selyem szalák 125.— lejtől Selyem nyakkendő Lej 65.— Férfi bokavédő Lej 98.—! Szveterok, pulloverek 380.— lejtől Csipkék és szalagok! Str. Eminescu 13

Goblein-képeim

és párnáim, Pullover-pamutok stb. megérkeztek és a legnagyobb választékban kaphatók, ugyazintén menyasszonyi **özv. Világ Gézáné** koszorúk és fátyolok! Str. Meşianu (Forray-u.)

HARCSA BÉLA

uri szabótermei, BUDAPEST, IV., Városház-u. 16.

Nagy raktár eredeti angol szöveteiből, elismerten előkelő izlés, szolid áruk.

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

G A R A I, Arad, Piata Avram Janca (Szabadság-ter) 10. szám Cimre ügyelni!

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

RENAULT RENAULT RENAULT RENAULT

6 HP. 18 lóerős ... Lej 140.000.—
 10 " 35 " ... Lej 200.000.—
 15 " 45 " ... Lej 300.000.—

Kedvező fizetési feltételek mellett beszerezhetők: 5684

„AUTOTECHNIKA” A. HERZFELD Arad és Arad körzetének vezérképviselőjénél

Bankkölcsonöket

házkra, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejtig betáblázás mellett folyósítottok.

HAASZ ALBERT irodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

La 17 a. o. orele 11 se va vind la licitatie publică și oficială in gara Peoica doua Wagoane trunchi de brad (fenyőfa) pe teritorul Friedman pe risico expeditorul Ch. Klein.

KÖTÖTT, SZÖVÖTT, DIVAT ÉS RÖVIDÁRU SZAKMÁBA

keresek utazói, esetleg raktárnoki állást,

3 éve utazom Transylvániát. Jó megismerésű, katona viselt, addig két varadi legnagyobb cégnél voltam. Cim a „Szamos” kiadójában, Szatmár.

Gyárakban, malmokban, üzletházakban, raktárakban nélkülözhetetlen berendezési cikk teljesítésére, Bánát, Arad, Bihar, Krassó-szörény rayonra jutalek ellenében

képviselő kerestetik

Ajánlatokat „Existencia” jeligen az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbítja. 6126

Brassói iparvállalat ügyes

dobozkészítőt (kartonasztört)

keres, aki minden szakmába vágó munkában jártas. Ajánlatok a „Saxonia” hirdetéslirodához Brassóba küldendők. 6096

No. 259/1927.

PUBLICATIUNE H.

Se publică licitație publică pe 27. Neemvrie a. o. orele 3 p. m. la primăria Glogovaț pentru furnizarea de 120 m. cub. lemne de foc. Licitatia se va ținea in conformitate cu dispozițiunile legii contabilității publice. Glogovaț, la 30. Octomvrie 1927. 6124 PRIMARIA.